

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجَّلْ فَرَجَهُمْ

انوار فاری
چهارم دبستان . . .

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: نگارش فارسی - چهارم دبستان - ۴۰۴
پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تالیف: دفتر تالیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تالیف: نازیلا بهروان، حسن ذوالقدری، عبدالرحمن صفارپور، گلزار فرهادی، راحله محمدی، مهتاب میرایی آشتیانی، فرج نجاران و ملاحظ نجفی عرب (اعضای شورای برنامه‌ریزی) فریدون اکبری شلدرا، مقصومه نجفی بازکی (اعضای گروه تالیف) - محمد دانشگر (ویراستار)

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی (مدیر هنری) -

شناسه افزوده آماده‌سازی: احمد رضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) -

جواد صفری (طراح گرافیک، صفحه‌آرا و طراح جلد) - حسین آسیوند، تنا حسین پور، راحله برخورداری، سحر خراسانی، مجید ذاکری یونسی و مریم کووان (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) -

حسین قاسم‌پور اقدم، اذر روستانی فیروزآباد، زینت بهشتی شیواری، راحله زادفچه‌الله (اور آماده‌سازی) نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی آموزش و پرورش (شهید موسوی)

نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹۰ - ۸۸۸۳۱۱۶۱۹ ، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۴، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹۰

ناشر: شرکت افست: تهران - کیلو متر ۴ جاده‌ی ابعانی، پلاک ۸، تلفن: ۰۷۷۳۹۰۹۳
دورنگار: ۰۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵

چاپخانه: شرکت افست «سهما می‌عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ دهم ۱۴۰۲

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و www.irtextbook.com
برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.com

مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت جایی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، تلقاشی، تمهیه فلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان منوع است و مخالفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-2363-6

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۳۶۳-۶

امام خمینی «قدس سرہ»: امید من به شما دبستانی هاست.

٤٩ فصل چهارم: فرهنگ بومی

٥٠ درس هشتم: درس آزاد

٥٣ درس نهم: درس آزاد

٥٧ فصل پنجم: نامآوران

٥٨ درس دهم: با غچه‌ی اطفال

٦٣ درس یازدهم: فرمانده دل‌ها

٦٩ درس دوازدهم: اتفاق ساده

٧٥ فصل ششم: راه زندگی

٧٦ درس سیزدهم: لطف حق

٨١ درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟

٨٧ درس پانزدهم: شیر و موش

٩٥ فصل هفتم: علم و عمل

٩٦ درس شانزدهم: پُرسشگری

١٠٣ درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند

٥ سخنی با آموزگاران بزرگوار

٧ فصل اول: آفرینش

٨ درس اول: آفریدگار زیبایی

١٤ درس دوم: کوچ پرستوها

١٩ فصل دوم: دانایی و هوشیاری

٢٠ درس سوم: راز نشانه‌ها

٢٥ درس چهارم: ارزش علم

٣١ درس پنجم: رهایی از قفس

٣٧ فصل سوم: ایران من

٣٨ درس ششم: آرش کمان‌گیر

٤٤ درس هفتم: مهمان شهر ما

سخنی با آموزگاران بزرگوار

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن، شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های دیداری، شنیداری و خوانداری خویش را به نوشتار درآورد. مهارت نوشتن به نویسنده، این توانایی را می‌دهد تا در مورد مطالبی که می‌خواهد، بنویسد، تفکر کند و نوشته‌های خود را پیرايش و پیرايش کند. نویسنده هرچه در به کارگیری هنگارهای نگارشی تواناتر باشد، مطلبی که می‌نویسد، منسجم‌تر خواهد بود و پیام او شفاف و روشن به خواننده، انتقال خواهد یافت.

نوشتن سطوحی دارد؛ املا یکی از سطوح مقدماتی آن است. املا هم مراحلی دارد که از آن میان، می‌توان به توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری، نوشتن درست نشانه‌ها و توانایی خوانا و زیانویسی اشاره کرد. افزون بر آموزش املا، کتاب فارسی چهارم ابتدایی در ادامه‌ی فارسی سوم به سطح پیشرفته‌ی نوشتمن (نگارش و انشا) توجه ویژه‌ای دارد؛ لذا به همکاران محترم پایه‌ی چهارم توصیه می‌شود کتاب نگارش سوم ابتدایی را به همراه مطالب کتاب راهنمای معلم آن مطالعه کنند. کتاب نگارش به قلمرو نمادهای خطی و نوشتاری زبان و به دیگر سخن به پهنه‌ی مهارت‌های تولید مکتوب زبان می‌پردازد؛ یعنی در کتاب فارسی، زبان آموز، اطلاعات و معارف را از طریق متن درس‌ها و آموزه‌ها دریافت می‌کند و این کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه‌ی واژگان و تقویت توانایی تفکر و تحلیل دانش آموز می‌شود که در گفتار و بیان دیدگاهها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحلیل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در کتاب نگارش، آموخته‌ها (مجموعه‌ی دیده‌ها، شنیده‌ها، خوانده‌ها و اندیشیده‌ها) در قالب نوشته نمایان می‌شوند. افزون بر این در تدوین کتاب نگارش، به آموزش درک متن و نگارش با رعایت سیر تدریجی و مرحله‌ای، توجه کافی شده است.

هر درس کتاب نگارش در چهار بخش طراحی شده است:

- ۱- **فعالیت‌های درس**، این بخش در دو صفحه با پنج پرسش سازماندهی شده است و به تمرین و تثبیت یادگیری املا، واژه‌آموزی و دانش زبانی می‌پردازد.
- ۲- **هنر و سرگرمی**، این بخش دو نوع فعالیت را با موضوع‌های خوش‌نویسی، جدول و بازی با کلمات درخود جای داده است.

۳- **فالیت‌های درک متن**

تفاوت این بخش با کتاب فارسی، تولید کتبی براساس یافته‌های ذهنی است. دانش‌آموزان پس از خواندن متن به سؤالات پاسخ می‌دهند و ذهنیات خود را به رشته‌ی تحریر درمی‌آورند. مطلبی که بسیار اهمیت دارد، این است که هر دانش‌آموز در سکوت کامل، متن را صامت‌خوانی کند و پاسخ سؤال‌ها را بنویسد. برای بررسی پاسخ دانش‌آموزان، پاسخ یک سؤال را پنج تا ده نفر از آنها از روی نوشته‌ی خود بخوانند. به هیچ وجه این بخش به صورت پاسخ شفاهی پذیرفته نشود؛ آنها باید یاد بگیرند چگونه پاسخ خود را به رشته‌ی تحریر در آورند و با دقّت پاسخ دهند.

۴- **نگارش**

در این زمینه اختصاص دارد.

تذکر : همچنان که در فارسی پایه‌ی سوم دبستان یادآور شده‌ایم، تشدید (۰) به عنوان یکی از نشانه‌های گفتاری زبان فارسی، آموزش داده می‌شود؛ اما در ارزشیابی درس املا، نمره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد.

گروه زبان و ادب فارسی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

آفریدگارزیبایی

درس اول

املا و واژه آموزی

۱ سه جمله از متن را که در آنها واژه‌ی «پاییز» به کار رفته است، بنویسید.

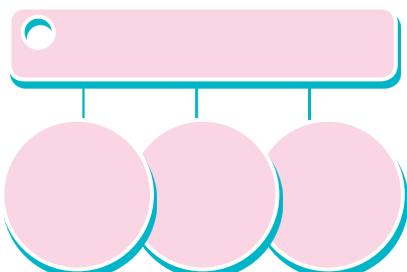
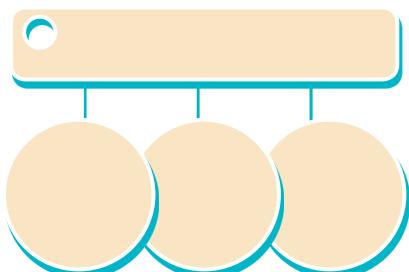
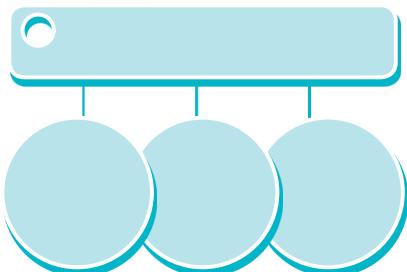

۲ هشت واژه از متن درس بنویسید که ارزش املایی دارند.

۳

چیزهایی را که در تصویر می‌بینید با توجه به واژه آموزی این درس طبقه‌بندی کنید و نمودار آن را کامل کنید.

۱ واژه‌های زیر را با دقّت بخوانید.

جهان افزود - هلو - رنگ آمیزی - تاب - ارغوانی

آنها را در درس پیدا کنید و از روی جمله‌هایی که این واژه‌ها در آن به کار رفته‌اند با خط خوانا بنویسید.

۲ با توجه به متن درس با هر گروه از حروف در هم ریخته، یک واژه بسازید.

ع. ز. ر. م.

د. ب. ن. ص. ر.

ط. ه. ق. ر.

.....

.....

.....

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

به نام خداوند خورشید و ماه که دل را به نامش خرد داد راه

به نام خداوند خورشید و ماه که دل را به نامش خرد داد راه

۲ این جمله‌ها را در متن درس پیدا کنید و جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

- ۱ روزی بهار، تابستان، پاییز و زمستان با هم گفت و گو
- ۲ خورشید پذیرفت که بین آثار
- ۳ سطح رودخانه را با قشر نازک بخ
- ۴ اوّل، بهار زیبا و دل انگیز قلم به
- ۵ خورشید از دیدن منظره‌ی طبیعت بهار
- ۶ گنار جگل را با بوته‌های انبوه مشک

۳ واژه‌های جدول زیر را در جمله‌های بالا پیدا و خانه‌های جدول را پر کنید.

ن					ز	
ف				ذ		
ق						
ی						
				ب		
ه						

متن زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

می خواستم همه چیز را درباره‌ی خدا بدانم. از خانه بیرون رفتم. درختان با برگ‌هایی سبز و قامتی بلند، ایستاده بودند. زیر درختی گلی تازه‌شکفته دیدم. گفتم: «چه گل زیبایی!» گل لبخندی زد و گفت: «من زیبا هستم؛ اما خدا از همه زیباتر است. او آفریدگار من است. آن که مرا آفریده، از همه زیباتر است.»

نسیم آرام می‌وژید و دست مهریان خود را بر سر گل‌ها و برگ‌ها می‌کشید. گفتمن: «نسیم چه مهریان است!» چهره‌ام را نوازش کرد و گفت: «من مهریانم؛ اما خدا از همه مهریان تر است. او آفریدگار من است. آن که مرا آفریده، از همه مهریان تر است.»

ناگهان آسمان ابری شد. ابرها به هم پیوستند و باران گرفت. گفتمن: «اگر باران بر درختان و دانه‌ها نمی‌بارید، آنها تشنه می‌مانندند؛ رودها و دریاها خشک می‌شند و هیچ انسان و حیوانی زنده نمی‌ماند.» در این هنگام، ابر غریید و گفت: «خدا دوست انسان‌هاست. اگر لطف خدا نبود، هیچ ابری نمی‌بارید.»

به خانه برگشتم. پدر و مادرم درباره‌ی کتابی که خوانده بودند، صحبت می‌کردند. گفتمن: «خوش به حال شما که همه چیز را می‌دانید.» پدر با مهریانی گفت: «عزیزم، داناتر از همه خداست. او همه چیز را می‌داند و دوستدار کسانی است که می‌خواهند بدانند، تازندگی بهتری داشته باشند.»

۱ از کدام بند می‌فهمیم که خداوند بخشنده است؟

۲ در این متن چهار ویژگی برای خداوند بیان شده است؛ آنها را نام ببرید.

۳ به نظر شما بهترین عنوان برای این متن چیست؟

در باره‌ی موضوع «تابستان» کمی فکر کنید. سپس آن را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کنید. یکی از آنها را انتخاب کنید و در باره‌ی آن، یک بند بنویسید. در نوشتن جمله‌ی اول (جمله‌ی موضوع)، دقّت کنید. همچنین توجه داشته باشید، جمله‌هایی که می‌نویسید، باید در تکمیل جمله‌ی موضوع نوشته شوند.

موضوع کلی:

موضوع کوچک‌تر:

در نوشتن یک بند، مراحل زیر به ترتیب دنبال می‌شود:

انتخاب موضوع

محدود کردن موضوع کلی

نوشتن جمله‌ی موضوع

نوشتن بقیه‌ی جمله‌ها در تکمیل جمله‌ی موضوع

نحوه‌ی

کوچ پرستوها

درس دوم

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن درس، واژه‌هایی را در جدول بنویسید که حروف زیر در آنها باشد.

واژه	ح
.....	ح
.....	ھ
.....	غ
.....	ق

۲ واژه‌های زیر را با حروف مناسب کامل کنید.

م ... تل	بع ... ای	ر ... افت
ز ... ر	ھن ... ام	ع ... اب

۳ متن زیر را بخوانید و نشانه‌های نگارشی آن را بگذارید. نشانه‌های نگارشی لازم برای متن

زیر (،) (،) (؟) («) (») است.

روزی میبینا زهرا هانیه و مریم در حیاط مدرسه نشسته بودند مریم گفت امروز زنگ آخر سر کلاس نمی‌رویم زهرا پرسید چرا هانیه گفت مگر نمی‌دانی قرار است برای مراسم جشن ولادت حضرت محمد (ص) به سرای محله برویم

۱ واژه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوانید.

آنها را در درس پیدا کنید و از روی جمله‌هایی که این واژه‌ها در آن به کار رفته‌اند با خط خوانا بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....

۲ واژه‌های جدول را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

,			,	گ
	ش		,	ج
		م	,	ر
				د

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

باز می‌آید پرستو نغمه‌خوان باز می‌آید پرستو نغمه‌خوان

باز می‌آید پرستو نغمه‌خوان باز می‌آید پرستو نغمه‌خوان

۲ واژه‌های زیر را در جدول پیدا کنید و رنگ بزنید تا با حروف باقیمانده، رمز جدول را پیدا

کنید. سپس دربارهٔ واژه‌ی به دست آمده، دو سطر بنویسید.

مردان - درستگار - دوستی - آب - شجاع - ادب - سلام

ف	ان	ب	ر	ه	آ	م
ر	ک	ا	س	ر	د	ر
ا	ت	ک	ه	و	د	ی
ب	س	ت	س	س	ش	ا
م	ل	ی	د	د	ج	ع
					ر	ب
					گ	ا

رمز جدول:

در ک متن

با توجه به متن درس «**کوچ پرستوها**»، جمله‌ها را به ترتیب رویدادها شماره‌گذاری کنید.

جوچه‌ها راه و رسم زندگی را از والدین خود می‌آموزند.

پرستوهای ماده، چهار تا شش تخم سفیدرنگ می‌گذارند.

آنها پس از بازگشت، لانه‌های سال گذشته‌ی خود را می‌یابند.

وقتی جوچه‌ها از تخم بیرون آمدند، پدر و مادر، آنها را با حشراتی که شکار کردند، پرورش می‌دهند.

پس از آن، خود ساختن و پرداختن لانه را به عهده می‌گیرند.

اوایل بهار پرستوهای از سفر باز می‌گردند.

كتاب خوانى

در کلاس، داستانی بخوانید و با همکاری گروه، رویدادهای آن را به ترتیب بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

 بندهای زیر را با دقّت بخوانید و با توجه به جمله‌ی موضوع آنها، موضوع کلی و موضوع کوچک‌تر هر بند را بنویسید.

الف) «کوچ پرستوها خطرهای بسیاری دارد. یکی از این خطرها، تغییرات هواست. خطر دیگر، حمله‌ی پرندگان شکاری مانند عقاب، شاهین و قرقی است. این پرندگان هنگام پرواز، ناگهان خود را در میان پرستوها می‌اندازند و با چنگال‌های نیرومند خود، آنها را می‌ربایند. با همه‌ی این خطرها، بیشتر پرستوها سفر خود را به سلامت به پایان می‌رسانند.»

کوچ پرستوها خطرهای بسیاری دارد.

موضوع کلی:

موضوع کوچک‌تر:

ب) «کوچ پرستوها یکی از شگفتی‌های دنیایی است که ما در آن زندگی می‌کنیم. این پرنده‌های کوچک، مسیر بسیار طولانی را پرواز می‌کنند و به جاهای معتمد تری کوچ می‌کنند. آنها حدود شش ماه در مناطق گرم‌تر زندگی می‌کنند. پس از سپری شدن زمان دراز و راهی طولانی، بدون آنکه اشتباه کنند، دوباره به لانه‌ی پیشین خود باز می‌گردند.»

کوچ پرستوها یکی از شگفتی‌های دنیایی است که ما در آن زندگی می‌کنیم.

موضوع کلی:

موضوع کوچک‌تر:

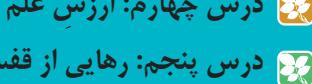
موضوع کلی و موضوع کوچک‌تر در جمله‌ی موضوع، به خواننده کمک می‌کند تا به آسانی متن را درک کند.

دانلود موسیقی

فصل دوم

- درس سوم: راز نشانه‌ها
- درس چهارم: ارزش علم
- درس پنجم: رهایی از قفس

راز نشانه ها

درس سوم

املا و واژه آموزی

۱ واژه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

هوش - فم - دست خورده - قوه خانه - جاده - آفرین

۲ قسمتی از درس را که به گفت و گوی «حاکم و پسر» مربوط است، بنویسید.

۳ با توجه به معنای جمله ها، واژه هی مناسب را انتخاب کنید.

۴ وقتی که جوجه ها از تخم بیرون می آیند، پدر و مادر به آنها می دهند. (قضا - غذا)

۵ دانش آموزان در مدرسه مشغول ورزش بودند. (حياط - حیات)

۶ پایه و همه هی گفت و گوها، توانایی علمی دانش آموزان است. (اثاث - اساس)

۱ در جدول زیر، واژه‌هایی از درس آمده است. پنج واژه از آنها را پیدا کنید و با هر یک جمله‌ای بسازید.

ب	ت	س	ا	و	خ
چ	ت	م	ف	ر	
ط	س	ک	ه		
د	م	ا	م	ا	
ر	ر	ت	ص	ب	
ن	ف	ر	ن	ز	
					ه

.....

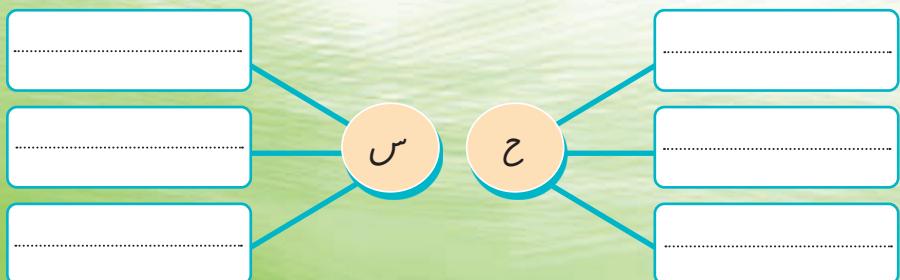
.....

.....

.....

.....

۲ با توجه به متن برای هر یک از حروف داخل شکل، واژه بنویسید.

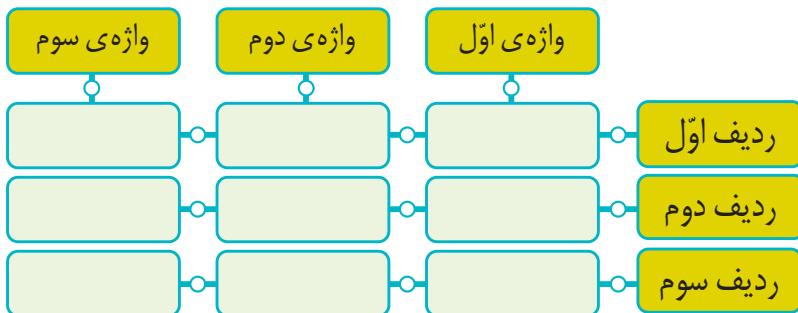

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

بـ نـامـ خـداونـدـ جـانـ آـفـرـینـ حـكـيمـ سـخـنـ درـ زـانـ آـفـرـينـ

بـ نـامـ خـداونـدـ جـانـ آـفـرـینـ حـكـيمـ سـخـنـ درـ زـانـ آـفـرـينـ

۲ خانه‌های جدول را به دلخواه با واژه‌هایی از متن درس پر کنید.

۳ حالا با واژه‌های هر ردیف یک جمله بسازید؛ به طوری که هر سه واژه در آن جمله به کار رفته باشد.

۱ دو متن زیر را با دقّت بخوانید. متن کدام یک از کتاب‌های درسی شما شبیه متن (الف) است؟

متن کدام یک از کتاب‌های درسی شما شبیه متن (ب) است؟

(الف) خانه‌های نواحی بیابانی و پیشگی‌هایی دارند تا خیلی گرم نباشند. دیوارهای این خانه‌ها ضخیم ساخته می‌شوند تا گرما از بیرون وارد نشود. اگر دیوار خانه‌ای کلفت نباشد، خیلی زود با نور خورشید گرم می‌شود و گرما اندک اندک به درون خانه وارد می‌شود. سقف‌های گنبدی شکل خانه‌ها هم باعث می‌شود که گرمای خورشید به پشت بام‌ها نفوذ نکند و از طریق بادگیرهایی که در سقف وجود دارد، هوای خنک همراه با باد به درون خانه وارد شود.

(ب) گنجشک و کبوتری با هم دوست شدند. تابستان بود و هوا گرم. کبوتر کمی می‌پرید و کمی دانه جمع می‌کرد تا در زمستان بی‌آذوقه نماند. اما گنجشک همه‌اش به فکر بازی و آواز خواندن بود و هرچه کبوتر به او می‌گفت که به فکر زمستانت هم باش، فایده‌ای نداشت. تابستان و پاییز رفت. زمستان آمد. سرما و برف همه جا را گرفت. گنجشک که چیزی برای خوردن نداشت به سراغ کبوتر رفت و از او کمک خواست. کبوتر گفت: «جیک جیک مستونت بود، فکر زمستونت نبود؟»

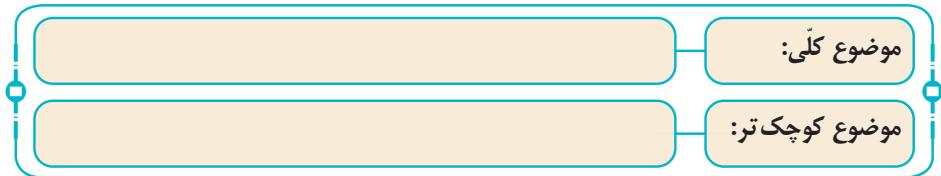
۲ تفاوت‌های متن (الف) و (ب) را در جدول زیر بنویسید.

متن (ب)	متن (الف)
.....

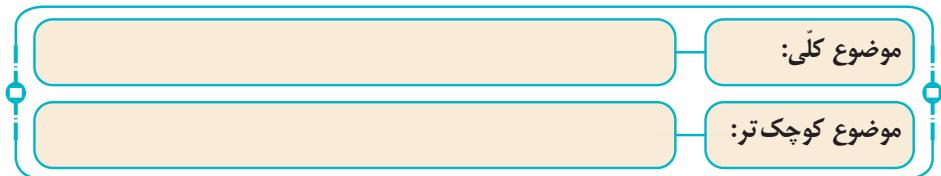
متن‌هایی مانند نمونه‌ی (الف) را **متن علمی** و متن‌هایی مانند نمونه‌ی (ب) را **متن ادبی** می‌گویند.

به «جمله‌های موضوع» زیر دقّت کنید. موضوع کلی و موضوع کوچک‌تر آن را بنویسید.

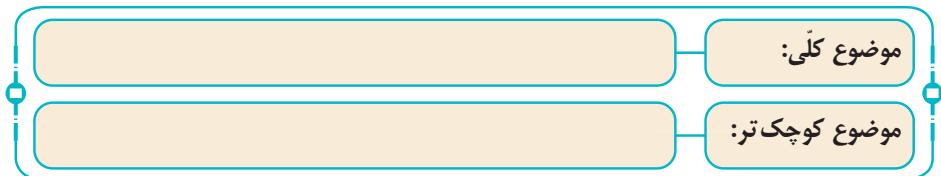
الف) آلدگی هوا دلایلی دارد.

ب) پرچم ایران سه رنگ است.

پ) جانوران بر دو دسته‌اند.

جمله‌ی موضوع از موضوع کلی و موضوع کوچک‌تر تشکیل شده است.

به مثال زیر توجه کنید:

جمله‌ی موضوع: نان، انواعی دارد.

موضوع کلی: نان

موضوع کوچک‌تر: انواع نان

اِرْزِشْ عَلَم

درس چهارم

املا و دانش زبانی

۱ جدول زیر را مانند نمونه، کامل کنید.

مشغول	غرق	حرکت
-	غ	ح
--	--	حر
---	---	حرک
- - -		حرکت
- - - -		

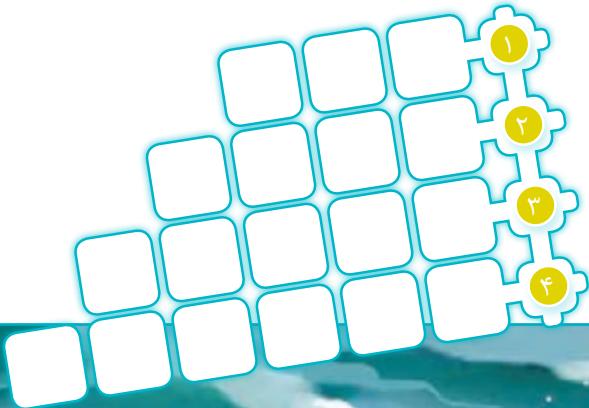
۲ در هر ردیف با توجه به متن درس، واژه‌ی خواسته شده را پیدا کنید.

۳ واژه‌ی سه حرفی که حرف وسط آن (ص) باشد.

۴ واژه‌ی چهار حرفی که حرف اول آن (ح) باشد.

۵ واژه‌ی پنج حرفی که نشانه‌ی (ا) دو بار در آن به کار رفته باشد.

۶ واژه‌ی شش حرفی که حرف آخر آن (ه) باشد.

فرض کنید، مشغول صحبت با دوستتان هستید. برای گفتن هر یک از مطالب زیر از چه

جمله‌ای استفاده می‌کنید؟

وقتی می‌خواهید روز تولدش را بدانید.

وقتی می‌خواهید درباره‌ی زیبایی گلدان روی میز، مطلبی بگویید.

وقتی می‌خواهید به او بگویید آخرین کتابی که خوانده‌اید، چه بوده است.

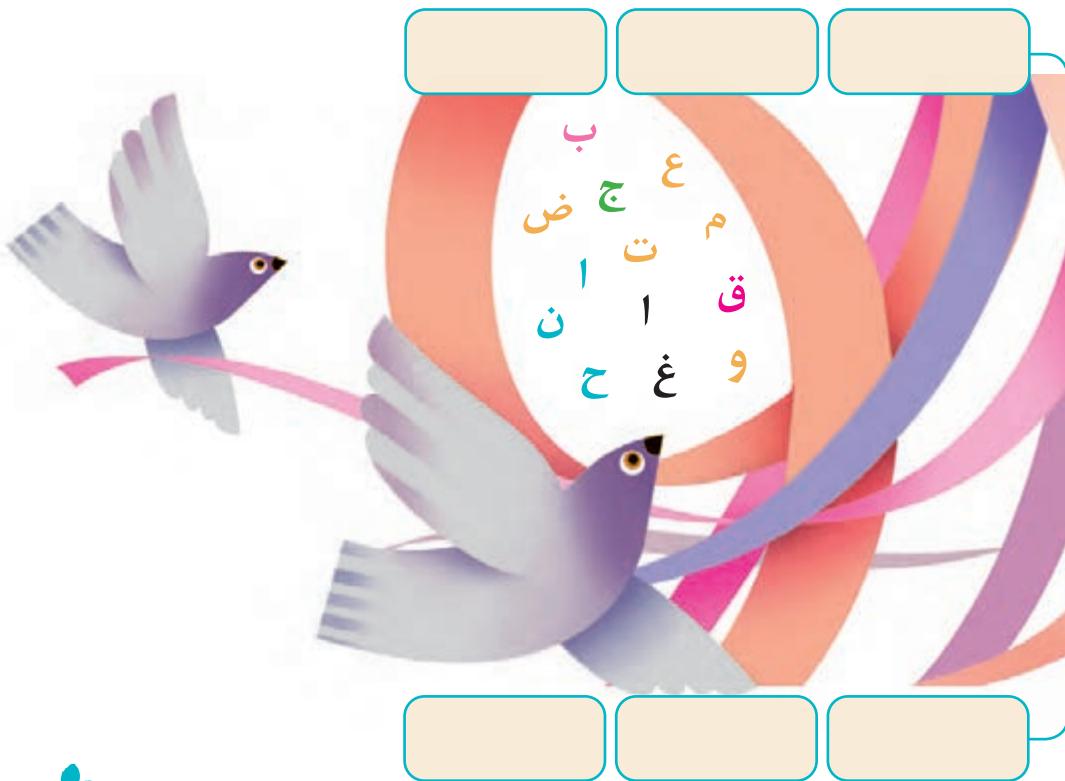
وقتی از او می‌خواهید برایتان آب بیاورد.

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

روزی کشتی گرفتار شد. موج‌های دریا یکی از دیگری از راه می‌رسیدند و خود را به کشتی می‌کوبیدند. ناخدا هرجچه کرد، نتوانست کشتی را از میان خات دهد و در میان امواج گرفتار شدند. حکیم از رفت و وقتی چشم باز کرد، خود را در دور افتداد دید.

۲ با حروف درهم ریخته‌ی زیر، هر تعداد که می‌توانید، واژه‌ی معنی‌دار بسازید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

توانا بود هر که دانا بود ز داش دل پیر برنا بود

توانا بود هر که دانا بود ز داش دل پیر برنا بود

۲ برای واژه‌های داخل جدول، سؤال‌های مناسب بنویسید.

ن	ا	د	ا	ب	ا	۱
	ن	ف	ا	ت	و	۲
	ش	ان	ا	د	ش	۳
		ر	ه	ه	ش	۴
			و	ت	و	۵

داستان زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

چند قورباغه از جنگلی عبور می‌کردند که ناگهان دو تا از آنها به داخل گودال عمیقی افتادند. بقیه‌ی قورباغه‌ها کنار گودال جمع شدند و هنگامی که دیدند گودال خیلی عمیق است به آن دو گفتند که دیگر چاره‌ای نیست؛ شما به زودی خواهید مرد. دو قورباغه این حرف‌ها را نشنیده گرفتند و با تمام توانشان کوشیدند که از گودال بیرون پرسند؛ اما قورباغه‌های دیگر، مدام به آنها می‌گفتند که دست از تلاش بردارند؛ چون نمی‌توانند از گودال بیرون بیایند و به زودی خواهند مرد. سرانجام یکی از دو قورباغه تسلیم گفته‌های دیگر قورباغه‌ها شد و از تلاش دست برداشت. او به ته گودال پرت شد.

اما قورباغه‌ی دیگر با تمام توان برای بیرون آمدن از گودال تلاش می‌کرد. هر چه بقیه‌ی قورباغه‌ها فریاد می‌زدند که تلاش بیشتر فایده‌ای ندارد، او مصمم‌تر می‌شد تا اینکه عاقبت از گودال بیرون آمد. بقیه‌ی قورباغه‌ها از او پرسیدند: مگر تو حرف‌های ما را نمی‌شنیدی؟ در آن هنگام معلوم شد که قورباغه واقعاً ناشنواست. او در تمام مدت فکر می‌کرد که دیگران او را تشویق می‌کنند!

۱ چرا قورباغه‌ای که ناشنوا بود، موفق شد از گودال خارج شود؟

۲ این داستان دو پیام مهم داشت. به نظر شما آن دو پیام چه بود؟

۳ به نظر شما بهترین عنوان برای این داستان چیست؟ چرا؟

الف) بند زیر را با دقّت بخوانید و «جمله‌ی موضوع» آن را بنویسید. موضوع کلّی و کوچک‌تر جمله‌ی موضوع را مشخص کنید و درباره‌ی جمله‌های دیگر بند در گروه گفت‌و‌گو کنید.
 «دیروز به کتابخانه‌ی مسجد رفتم. سالن کتابخانه کاملاً ساكت بود. تعدادی میز و صندلی در آن دیده می‌شد و چند نفر مشغول مطالعه بودند. دور تا دور سالن پر از قفسه‌های کتاب بود. قفسه‌ها چهار ردیف داشتند و کتاب‌ها با نظم خاصی در آنها چیده شده بودند. بعضی از کتاب‌ها بزرگ بودند و برخی کوچک، رنگ‌های متفاوت جلد کتاب‌ها، نظرم را به خود جلب کرد. کتابی برداشتیم و پشت یکی از میزها نشستیم و شروع به خواندن آن کردیم.»

جمله‌ی موضوع :

موضوع کلّی:

موضوع کوچک‌تر:

نویسنده‌ی این بند، ابتدا سالن کتابخانه را با دقّت نگاه کرده است. سپس اجزایی را که دیده، توصیف کرده است. این نوع بندها را بند توصیفی می‌گویند. برای نوشتن بند توصیفی، خوب دیدن بسیار اهمیت دارد.

ب) به یک شیء با دقّت نگاه کنید. سپس اجزای آن را توصیف کنید. مثلاً به دفترچه‌ی خود، کلاستان و یا نقشه و تصویری که روی دیوار نصب شده است، خوب نگاه کنید و یک بند توصیفی بنویسید.

رهايي از قفس

درس پنجم

املا و واژه‌آموزی

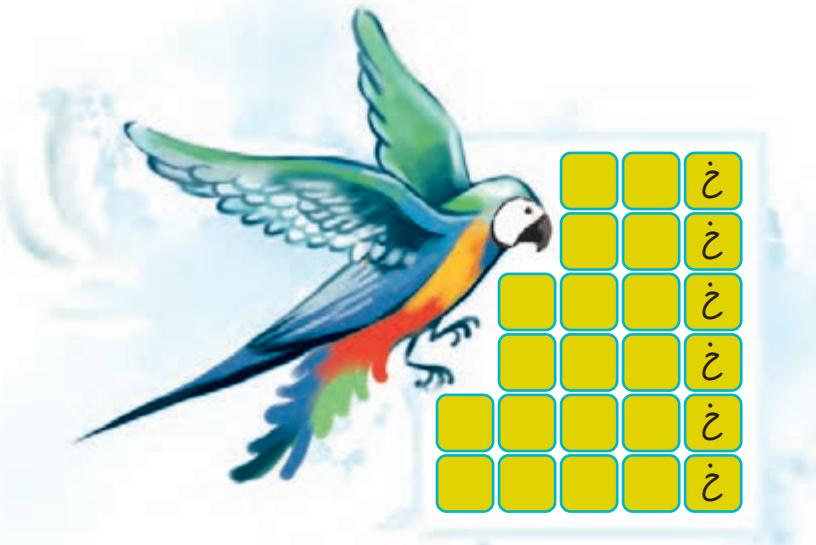
۱ بیت‌هایی را که واژه‌های زیر در آنها به کار رفته است از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

طوطیان، شادکام، ارغان، خط

.....
.....
.....

۲۳ جدول زیر را با استفاده از واژه‌های متن درس کامل کنید.

۲۴ با واژه‌های زیر متن را کامل کنید. توجه کنید که یکی از واژه‌ها یکبار و بقیه دو بار به کار می‌روند.

سالنامه، هفته‌نامه، قولنامه، کتابنامه

پدرم گفت: «دخترم، لای یک کاغذ است؛ آن را برایم بیاور.» وقتی به اتاق کار پدرم رفتم، روی میز کارش کودک و نوجوان را دیدم. خواندن مطالب این برایم بسیار جالب بود. پدرم همیشه آن را برای من می‌خرید. آن را برداشتیم و با سرعت صفحاتش را ورق زدم و رسیدم به آخر مجله؛ شروع کردم به مرور کتاب‌هایی که فهرست آنها در آمده بود. ناگهان با صدای پدرم به خودم آمدم و تازه یادم افتاد دنبال یک کاغذ آمده بودم. کاغذ را نمی‌دانم، می‌پرسی. این کاغذ نوشته‌ای است که هنگام خريد خانه نوشتم و یک نوع قول و قرار بین فروشنده و خریدار است.»

۱ با کنار هم گذاشتن واژه های داخل کادر، مانند نمونه، واژه هی جدید بسازید.

گران + بها = گران بها

۲ واژه های زیر را در جدول پیدا کنید و با مداد رنگی دور آنها خط بکشید.

بازرگان ، ثرومند ، طوطی ، ارمغان ، جبس ، تعجب ، کنیز ، بازگو ، شروع ، باع

ث	ب	ک	ر	ا	ن	غ	م	ر	ا
و	ظ	ت	ح	ی	ل	غ	ت	ز	
ت	ر	ب	ز	ش	ا	ع	ر		
م	گ	ن	ج	م	س	ه	س	ر	
ن	ا	چ	ب	ا	ز	گ	و		
د	ض	ص	ن	خ	پ	ع	ص	ن	

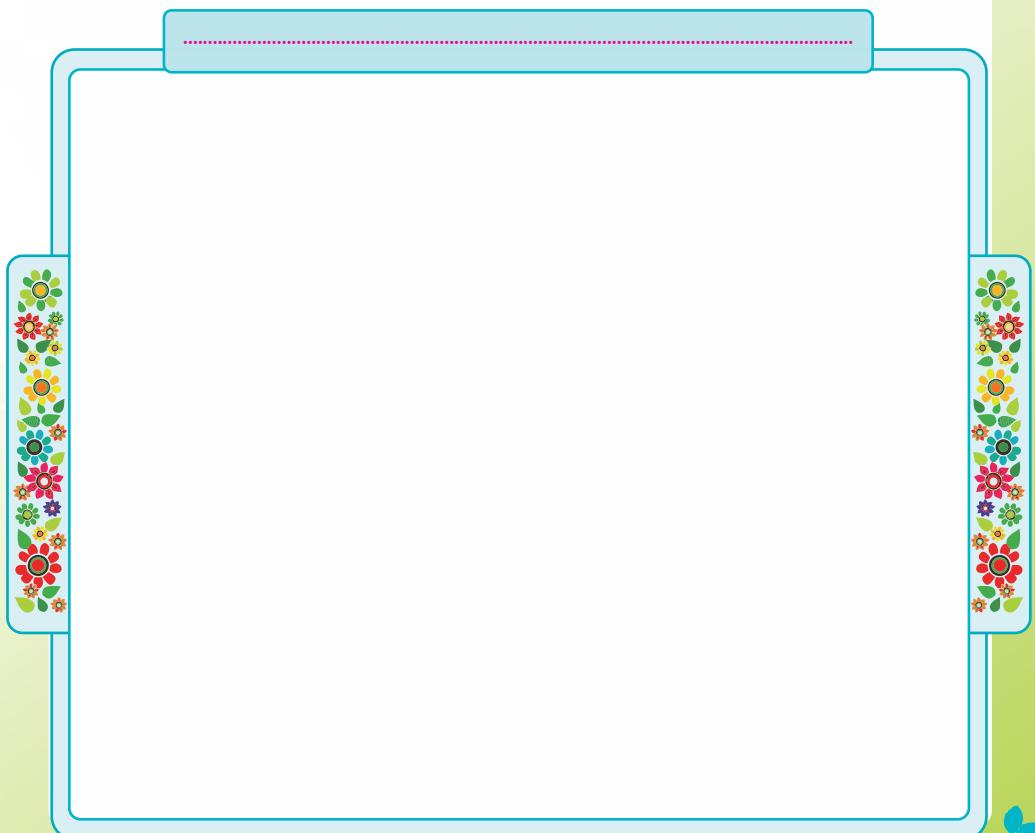

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طایی نبرد

هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طایی نبرد

۲ درباره‌ی مَثَلی که در متن داستان «قدم یازدهم» بود، نقاشی بکشید یا بخشی از آن داستان را که به این مَثَل مربوط بود، نقاشی کنید.

درک متن

با توجه به متن درس «**رهایی از قفس**» ترتیب رویدادهای زیر را شماره‌گذاری کنید.

- بازارگان به خانه‌ی خویش بازگشت.
- بازارگان با شرمندگی ماجرا را برایش تعریف کرد.
- بازارگان، طوطی را از پنجره‌ی خانه به باغ انداخت.
- طوطی درباره‌ی سوغاتی اش از بازارگان پرسید.
- بازارگان، پیام طوطی اش را به طوطیان هندوستان داد.
- طوطی اش درست مثل همان طوطی شروع به لرزیدن کرد و در قفس افتاد.
- طوطی که از بند آزاد شده بود، پرواز کرد و روی شاخه‌ی درخت نشست.
- با شنیدن حرف‌های بازارگان، یکی از طوطیان بر خود لرزید و از بالای درخت افتاد.

کتاب خوانی

یکی از کتاب‌های داستان معروفی شده در رمزینه‌ی صفحه‌ی ۱۴۰ کتاب فارسی را بخوانید و رویدادهای آن را به ترتیب بنویسید.

نام داستان :

This large rectangular box is designed for handwriting practice. It features decorative vertical floral borders on the left and right sides, and horizontal dotted lines for writing across its width. The top edge also has a dotted line for a title.

(الف) بند زیر را با دقّت بخوانید و «جمله‌ی موضوع» آن را بنویسید. موضوع کلی و کوچک تر جمله‌ی موضوع را مشخص کنید و درباره‌ی جمله‌های دیگر بند، گفت و گو کنید.

«استخر بسیار زیبا بود. آب از فواره‌های آن تا ارتفاع زیادی بالا می‌رفت و با سر و صدا به روی سطح استخر می‌ریخت. نسیم، قطره‌های ریز آب را به سویی می‌برد. قوهای سفیدی بر پهنه‌ی آب شنا می‌کردند. بعضی از آنها مثل قایقی کوچک، آرام بر سینه‌ی آب حرکت می‌کردند. بعضی‌ها سرها یشان را زیر آب می‌بردند و بیرون می‌آوردن. بعضی‌ها نیز با هم بازی می‌کردند.»

جمله‌ی موضوع :

موضوع کلی:

موضوع کوچک تر:

برای زیباتر شدن بند توصیفی، نویسنده از شباهت قوها و قایق کوچک استفاده کرده است.

(ب) یک بند توصیفی درباره‌ی «**مادر**» بنویسید. به این فکر کنید که مادر شبیه چیست.

مادر

درس ششم: آرش کمان‌گیر

درس هفتم: مهمان شهر ما

فصل سوم

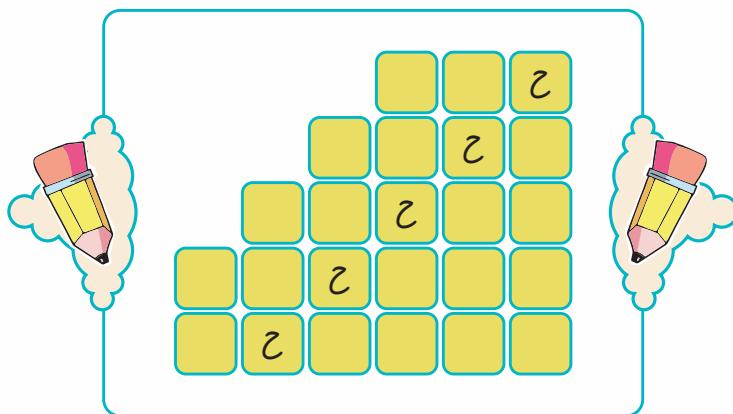
آرش کمان‌گیر

درس ششم

املا و دانش زبانی

با توجه به متن درس‌های پنجم و ششم، جدول را کامل کنید.

مانند نمونه کامل کنید.

منتظر: انتظار

حکم:

تحیر:

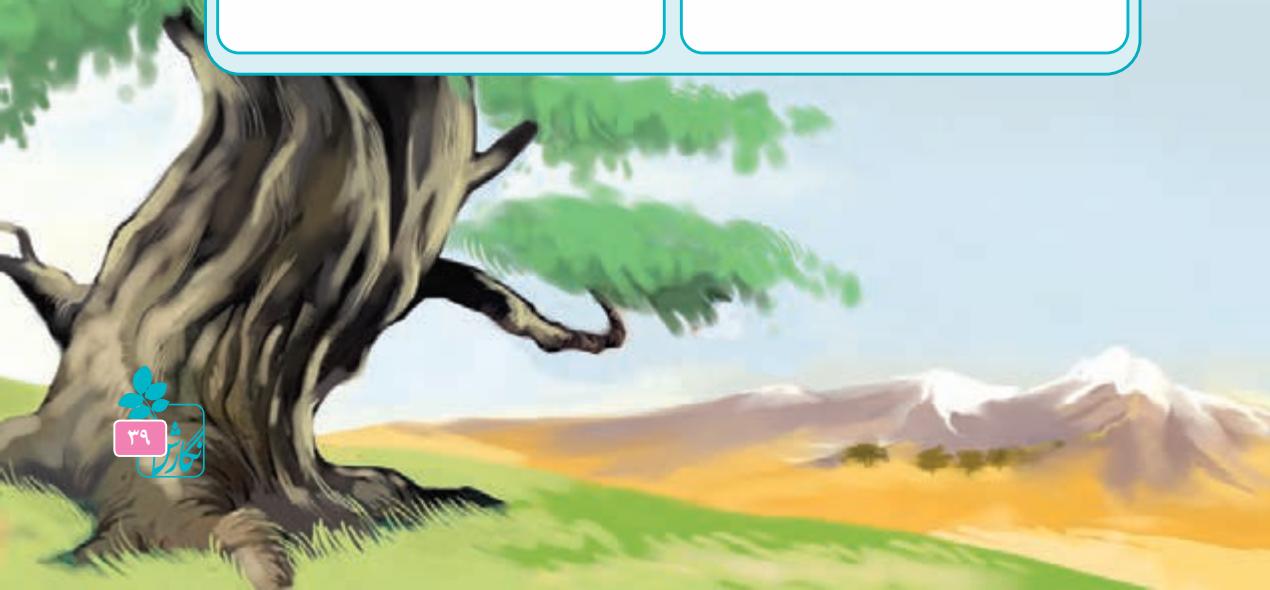
نقص:

ماهر:

جمله‌های متن زیر را جدا کنید و بنویسید هر جمله چه پیامی دارد. مانند نمونه، عمل کنید.

رنگ سرم، سبز براق است. طوق باریک سفیدی بر زیبایی گردم افزوده است. من در نیزارها و علفزارهای کنار رودخانه‌ها و دریاچه‌ها زندگی می‌کنم. شناگر ماهی هستم. بازی با امواج آب را دوست دارم. حالا مرا شناختی؟ من مرغابی هستم.

پیام جمله	جمله
سبز بودن رنگ سرم	رنگ سرم، سبز براق است.

۱ جمله‌هایی را که واژه‌های زیر در آنها به کار رفته است از متن درس پیدا کنید و در جدول بنویسید.

ایرانیان

ایران

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۲ واژه‌های داخل شکل را به طور مناسب، کنار هم قرار دهید و ترکیب‌های جدید بسازید.

نیم کین سر بال نیرو روز
تیر زمین مند تیر انداز اندوه

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

دست در دست هم دهم به مر میں خویش را کنیم آباد

دست در دست هم دهم به مر میں خویش را کنیم آباد

- ۲ جدول را کامل کنید. برخی از خانه‌های جدول، حرف رمز دارند. حروف رمز را به ترتیب شماره‌های آن در خانه‌های زیر قرار دهید تا واژه‌ی مورد نظر به دست آید.

The image shows a knight in full armor riding a horse, facing left. A large, light-blue grid puzzle is overlaid on the background. The grid consists of 10 rows and 10 columns of squares, with some squares containing numbers from 1 to 10. To the right of the grid, there is a vertical list of ten words, each preceded by a circled number. At the bottom right, there is a yellow banner with the text "واژه‌ی رمز:" followed by a series of numbered boxes (1 through 10) where the letters of the word can be written.

- ۱ سختی
- ۲ مخالف قدر
- ۳ مانند گل
- ۴ شکلیابی
- ۵ کسالت آور
- ۶ صبح زود
- ۷ از جنس فولاد
- ۸ غمگین و ناراحت
- ۹ تونمند و قوی
- ۱۰ موفقیت

واژه‌ی رمز:

۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

- الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به واژه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.
 - در آنجا دست به دعا برداشت و با خدای خود زمزمه کرد.
 - من جان خود را در تیر خواهم گذاشت و برای سر بلندی ایران فدا خواهم کرد.
 - آرش نام خدا را بر زبان آورد و با همه‌ی توان، زه کمان را کشید.
 - در مثال‌های بالا «و» جمله‌ها را به هم پیوند داده است؛ مثلاً در شماره‌ی یک، دو جمله‌ی زیر با حرف «و» به هم وصل شده‌اند. به این ترتیب معنی دو جمله به هم ارتباط پیدا می‌کند. به این حرف، نشانه‌ی ربط یا پیوند می‌گویند.
 - در آنجا دست به دعا برداشت.
 - با خدای خود زمزمه کرد.
- ب) از ده سطر اول متن درس «**آرش علم**» جمله‌هایی را که با نشانه‌ی ربط «و» به هم وصل شده‌اند، پیدا کنید و بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

(الف) بند زیر را با دقّت بخوانید و «جمله‌ی موضوع» آن را بنویسید. موضوع کلّی و کوچک‌تر جمله‌ی موضوع را مشخص کنید و درباره‌ی جمله‌های دیگر بند در گروه گفت‌و‌گو کنید.

«می‌خواهم خاطره‌ی اولین روز مدرسه‌ام را برایتان تعریف کنم. آن موقع هفت‌ساله بودم. یک روز صبح زود دست در دست مامان به مدرسه رفتم. مدرسه‌ی ما یک حیاط بزرگ و قدیمی داشت. همین‌قدر یادم هست که صفحه‌های پچه‌ها تشکیل شد و من در صف کلاس اولی‌ها قرار گرفتم. مامان جلوی در مدرسه کنار والدین دیگر ایستاده بود و به من نگاه می‌کرد. من هم دائم او را نگاه می‌کردم که مبادا از آنجا بروم. ناگهان دیدم مامان نیست. هر طرف را که نگاه کردم، او را ندیدم. فهمیدم که رفته است و شروع به گریه کردم. یکی از معلم‌ها که اشک‌های مرا دید با محبت دستم را گرفت و به سمت کلاس برد. او با من صحبت می‌کرد و مثل مامانم بسیار مهربان بود.»

جمله‌ی موضوع:

موضوع کلّی:

موضوع کوچک‌تر:

نویسنده‌ی این بند، خاطره‌ی اولین روز مدرسه‌اش را روایت کرده است. این نوع بند‌ها را بند روایتی یا روایی می‌گویند. در بند روایتی، رویدادها به ترتیب یکی پس از دیگری به دنبال هم می‌آینند.

(ب) یک بند روایتی درباره‌ی سفر به مشهد، یا هر موضوع دیگری که می‌خواهید، بنویسید.

مهمان شهر ما

درس هفتم

املا و واژه آموزی

۱ ابتدا حروف جا افتاده را با مراجعه به متن درس بنویسید؛ سپس آنها را به ترتیب حروف الفبا مرتب کنید.

نشا... خوش...ال انت...ار غو...ا چ...ره پاکی...ه ه...مه

.....

۲ جدول زیر را با توجه به متن درس، کامل کنید.

واژه	حرف
	ط
	ص ص
	ط

۳ یک متن بنویسید و سه تا از واژه‌های زیر را در آن به کار ببرید.

.....
.....
.....
.....

خودساخته،
خودجوش،
خودپسند،
خودکار،

۱ واژه‌ی مورد نظر در هر بخش را پیدا کنید و بنویسید.

(الف)

حروف را به ترتیب کنار هم
بچینید و واژه‌ی جدید بسازید.

حیاط	حرف اول
مضرب	حرف دوم
خروش	حرف سوم
نگار	حرف چهارم

(ب)

حروف را به ترتیب کنار هم
بچینید و واژه‌ی جدید بسازید.

جملات	حرف اول
امواج	حرف دوم
میعاد	حرف سوم
تعلیم	حرف چهارم
صداقت	حرف پنجم

۲ جمله‌های زیر را با واژه‌ی مناسب، تکمیل کنید.

مشتاقانه، هجوم، مسئلان، استقبال

- ۱ هریک از ما، لحظه شماری می‌کردیم که روز کی می‌رسد؟!
- ۲ فقط به انبوه جمعیت و عاشقانه‌ی مردم فکر می‌کردم.
- ۳ برخی از شوق می‌گریستند و جمی گوش می‌دادند.

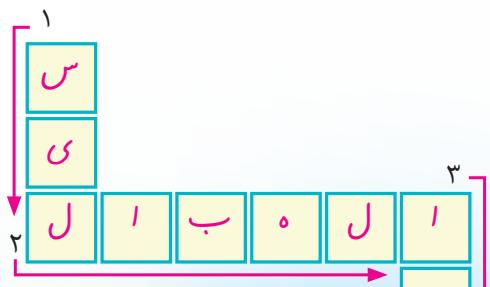
۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

کودکان، این زمین و آب و هوا
این درختان که پر گل و زیباست

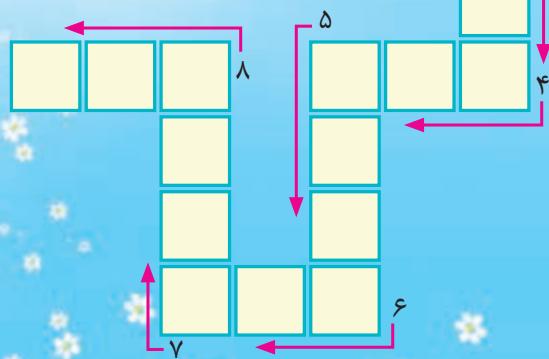
کودکان، این زمین و آب و هوا
این درختان که پر گل و زیباست

خانه‌ی ما و آشیانه‌ی ماست
باغ و بستان و کوه و دشت همه

خانه‌ی ما و آشیانه‌ی ماست
باغ و بستان و کوه و دشت همه

۲ در جدول رو به رو هر واژه با نشانه‌ی آخر واژه‌ی قبل شروع می‌شود. با کمک واژه‌های درس این کار را ادامه دهید و جدول را کامل کنید.

جمله‌های زیر را بخوانید و به واژه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

ایرانیان در برابر تورانیان پایداری می‌کردند؛ **اما** پیروزی بر آنان بسیار مشکل بود.

در بدن من هیچ نقص و عیبی نیست؛ **اما** خوب می‌دانم چون تیر از کمان رها شود، همه‌ی نیروی من از تن بیرون خواهد رفت.

آنها همه جای شهر را دنبال شیر کوچولو گشتند؛ **ولی** او را پیدا نکردند.

در مثال‌های بالا واژه‌هایی مانند «**اما**» و «**ولی**» جمله‌ها را به هم وصل می‌کنند؛ مثلاً در جمله‌ی شماره‌ی سه، دو جمله‌ی زیر با «**ولی**» به هم وصل شده‌اند. دقّت کنید که مفهوم دو جمله در مقابل هم است.

آنها همه جای شهر را دنبال شیر کوچولو گشتند.

او را پیدا نکردند.

کتاب خوانی

یکی از کتاب‌های داستان معرفی شده در رمزینه‌ی صفحه‌ی ۱۴۰ کتاب فارسی را بخوانید و جمله‌هایی را که با «**اما**» و «**ولی**» به هم وصل شده‌اند، پیدا کنید و در کادر زیر بنویسید.

نام داستان:

۴۷

نحو

الف) به یک گلدان گل با دقّت نگاه کنید و یک بند توصیفی بنویسید.

.....
.....
.....
.....

ب) درباره‌ی کارهایی که در تعطیلات آخر هفته انجام داده‌اید، فکر کنید و یک بند روایتی بنویسید.

.....
.....
.....
.....

فصل چهارم

فرهنگ بو

درس هشتم: درس آزاد

درس نهم: درس آزاد

درس آزاد

درس هشتم

املا

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

درس آزاد

درس نهم

املا

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

درگ متن

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

نگارش

بام اوران

فصل پنجم

درس دهم: باغچه‌ی اطفال

درس یازدهم: فرمانده دل‌ها

درس دوازدهم: اتفاق ساده

باغچه‌ی اطفال

درس دهم

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن درس، واژه‌ها را کامل کنید.

خُش - - -	اُذ - - -	خو - -	سُرگ - - -
- - - - است	- - تصر	- - اط	- - - نمی پ

۲ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

چهار باغچه‌بان پس از پایان دوره‌ی مکتب، نزد پدر بنایی و قنادی را یاد گرفت. پدر او در ساختن مسجد و گچ بری استاد بود؛ اما هیچ یک از این کارها پرشور و ذهن جویای او را نمی کرد. او که در شعله‌ی خدمت به مردم می سوت، پس از شدن برای آموختگاری به فکر دایر کردن کودکستانی در تبریز افتاد.

۳ نمودار جمله‌های زیر رارسم کنید.

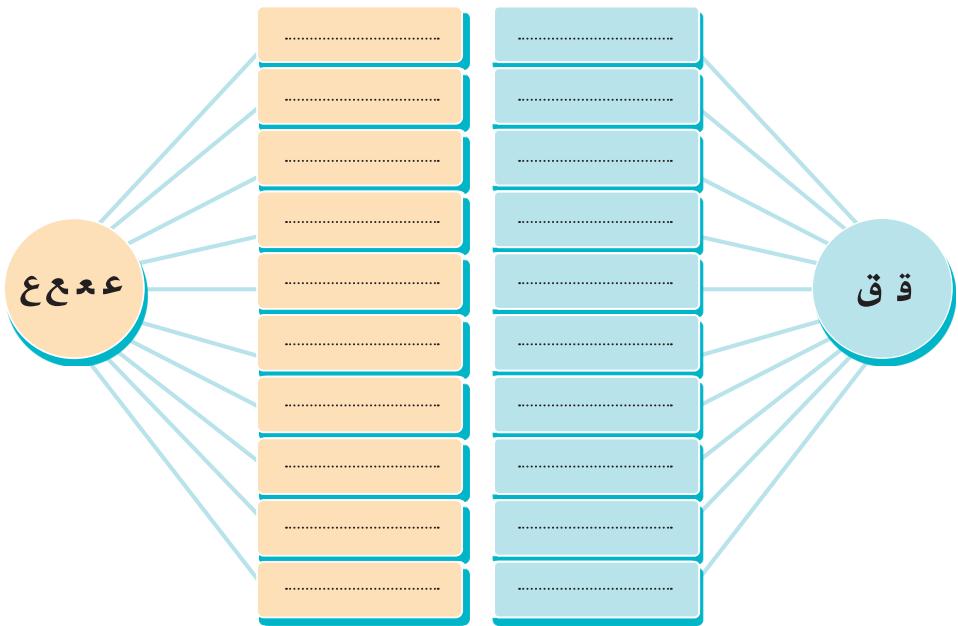
مرداد خوابید.

مینا خندید.

حکیم اندیشید.

۱ با توجه به متن درس، واژه‌هایی که حروف زیر را دارند، پیدا کنید و بنویسید.

۲ پنج جمله از متن درس را که به نظرتان جالب است، بنویسید.

--	--	--

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

مشغول کار است با هر بانی

هر روز و هر شب چون با غبانی

مشغول کار است با هر بانی

هر روز و هر شب چون با غبانی

سر سبز و زیباست باع دبستان

از تابش لین خورشید خندان

سر سبز و زیباست باع دبستان

از تابش لین خورشید خندان

۲ در متن درس، واژه هایی را

پیدا کنید که با نشانه های داخل
بادبادک آغاز شوند؛ آنها را در
دنیاله های بادبادک ها بنویسید.

درک متن

جمله‌های زیر را بخوانید و به واژه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

شیر کوچولو از این ماجراها بی خبر بود؛ **چون** قدم یازدهمی را بر نداشته بود.

حروفش را ادامه نداد؛ **زیرا** خوابش برده بود.

چون کاغذی برای نوشتن نداشت، روی ماسه‌های نرم کنار دریا می‌نوشت.
در مثال‌های بالا واژه‌هایی مانند «**چون**» و «**زیرا**»، جمله‌ها را به هم وصل می‌کنند؛ مثلاً در شماره‌ی یک، دو جمله‌ی زیر با «**چون**» به هم وصل شده‌اند. دقّت کنید که جمله‌ی اول مفهومی را بیان می‌کند و جمله‌ی دوم دلیل آن را می‌گوید.

شیر کوچولو از این ماجراها بی خبر بود.

قدم یازدهمی را بر نداشته بود.

در متن درس «**باغچه‌ی اطفال**» جمله‌هایی را که با «**اما**»، «**ولی**» و «**زیرا**» به هم وصل شده‌اند، پیدا کنید و در کادر زیر بنویسید.

متن زیر را بخوانید.

پرستوها بهار و تابستان را به آسودگی به سر می‌برند؛ اما در آغاز پاییز دشواری‌هایی برای آنها پیش می‌آید. در آن هنگام، حشرات کمیاب می‌شوند و هوا رو به سردی می‌رود. به ناجار، پرستوها باید لانه‌ی خود را ترک بگویند و به جاهای معتدل‌تری کوچ کنند.

وقتی که زمان کوچ آنها فرا می‌رسد، دسته دسته روی بام‌ها یا سیم‌های برق جمع می‌شوند و به نظر می‌آید که به گفت‌وگوی مهمی مشغول هستند. به زودی، عده‌ای دیگر از راه دور می‌رسند و جنب و جوش آنها رفته رفته زیادتر می‌شود؛ تا اینکه یک روز صبح که از خواب بر می‌خیزیم، از پرستوها نشانی نمی‌بینیم. آن وقت معلوم می‌شود که آنها کوچ کرده‌اند. در این سفر دراز، خطرهای بسیاری وجود دارد. یکی از این خطرها، تغییرات هواست. خطر دیگر، حمله‌ی پرنده‌گان شکاری مانند عقاب، شاهین و قرقی است. این پرنده‌گان، هنگام پرواز، ناگهان خود را در میان پرستوها می‌اندازند و با چنگال‌های نیرومند خود، آنها را شکار می‌کنند.

متن بالا از چند بند تشکیل شده است؟ بنویسید هر بند درباره‌ی چه چیزی بود.

موضوع کلی متن چیست؟

فرمانده‌دلها

درس یازدهم

املا و واژه‌آموزی

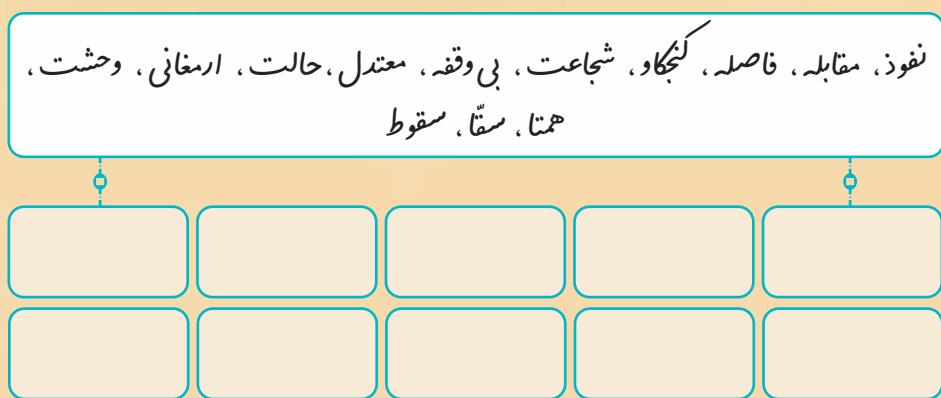
۱ از روی بند دوم درس با خط خوش و خوانا بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۲ واژه‌های زیر را با دقّت بخوانید. آنها را که در متن درس وجود دارد، پیدا کنید و یک بار از روی آنها بنویسید.

نفوذ، مقابله، فاصله، کنجکاو، شجاعت، بی‌وقفه، معتل، حالت، ارمنانی، وحشت،
همتا، سقا، سقوط

۳ با هر یک از واژه‌های زیر، یک جمله‌ی جدید و مناسب بنویسید.

وصف ناپذیر

تسخیر ناپذیر

خشگل ناپذیر

۱ بند سوم درس را با دقّت بخوانید و واژه‌هایی که صدای «ز» دارند، پیدا کنید و بنویسید.

۲ اکنون واژه‌های نوشته شده را با توجه به شکل‌های مختلف صدای «ز» دسته‌بندی کنید.

۳ با توجه به متن درس، واژه‌های پنهان شده در جدول را پیدا کنید و بنویسید.

د	م	ر	خ	ص	ی
ت	س	و	ف	ن	
ج	ر	ج	گ	ط	
ع	م	ج	ا	ش	ب
م	ق	ذ	ی	ل	د
ل	ا	ف	ت	ح	ی
ی	ب	و	ص	غ	ر
ا	ل	ژ	ر	ی	ک
ت	ه	ع	ف	ث	پ
م	ظ	ل	و	م	ض

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

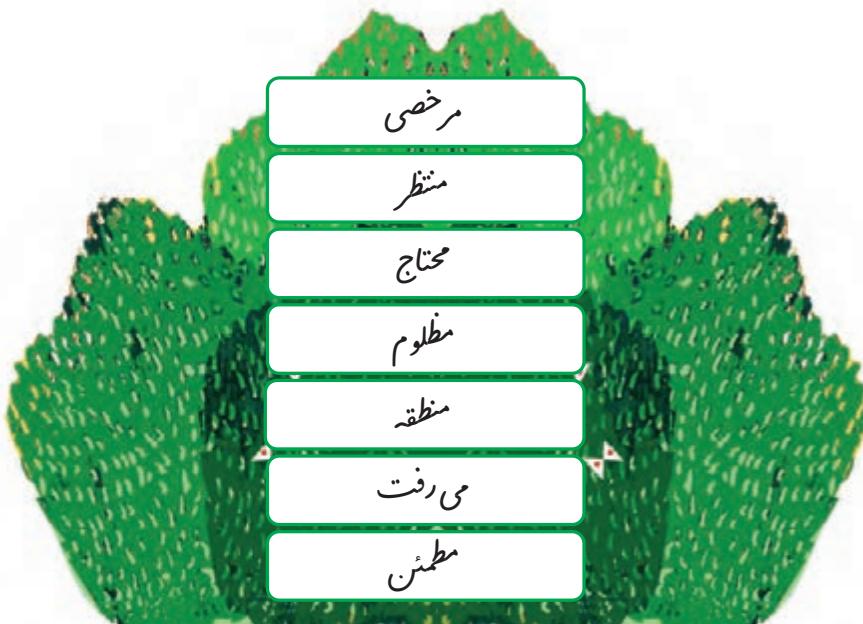
گاه اوج خنده‌ی ما گریه است گاه اوج گریه است

گاه اوج خنده‌ی ما گریه است گاه اوج گریه است

خنده یعنی این که دل‌ها زنده است گریه دل را آبیاری می‌کند

خنده یعنی این که دل‌ها زنده است گریه دل را آبیاری می‌کند

۲ در جدول زیر، یک واژه با واژه‌های دیگر فرق دارد. آیا می‌توانید آن را پیدا کنید؟

۱ متن زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

«ساعت ده شب بود، توی کوچه فوتیال بازی می‌کردیم. اسم آقا ابراهیم را از بچه‌های محل شنیده بودم اما برخوردی با او نداشتم. مشغول بازی بودیم. دیدم از سر کوچه شخصی با عصای زیربغل به سمت ما می‌آید. از محسن بلند و پایی مجروحش فهمیدم، خودش است. کنار کوچه ایستاد و بازی ما را تماشا کرد. یکی از بچه‌ها پرسید: «آقا ابراهیم بازی می‌کنی؟» گفت: «من که با این پا نمی‌توانم اما اگه بخواهید توی دروازه می‌ایstem.» بازی من خیلی خوب بود اما هر کاری کردم نتوانستم به او گل بزنم. مثل حرفة‌ای‌ها بازی می‌کرد. نیم ساعت بعد وقتی توب زیر پایش بود، گفت: «بچه‌ها فکر نمی‌کنید الان دیروقته؟ مردم می‌خوان بخوابن.» توب و دروازه را جمع کردیم. بعد نشستیم دور آقا ابراهیم. بچه‌ها گفتند: «اگه میشه کتاب «سلام بر ابراهیم»، خاطرات شهید ابراهیم هادی از خاطرات جبهه تعریف کنید.»

شهید ابراهیم هادی در سال ۱۳۳۶ در تهران به دنیا آمد. او چهارمین فرزند خانواده بود. ابراهیم به پدر و مادرش بسیار احترام می‌گذاشت. او نوجوانی بیش نبود که پدرش را از دست داد و طعم تلخ یتیمی را چشید. از آنجا بود که همچون مردان بزرگ، زندگی اش را به پیش‌برد و به شخصیتی ماندگار تبدیل شد. او از کودکی اهل ورزش و تلاش بود و این کار را با ورزش پهلوانی یعنی ورزش باستانی شروع کرد. در والیبال و کشتی بی نظیر بود. هرگز در هیچ میدانی پا پس نکشید و مردانه می‌ایستاد. دوستانش هنوز دلواری‌های او در جبهه را به یاد دارند. او همیشه از خدا می‌خواست گمنام باقی بماند. سرانجام در ۲۲ بهمن سال ۱۳۶۱ در منطقه‌ی فکه، خدا دعایش را مستحباب کرد. ابراهیم سال‌هاست گمنام و غریب در فکه مانده تا خورشیدی باشد برای راهیان نور.

۲ چرا نویسنده در سطر دوم بند اول، واژه‌ی «اما» را به کار برد است؟

۳ آقا ابراهیم بعد از نیم ساعت بازی کردن، به بچه‌ها چه گفت؟

۴ ابراهیم در چه ورزش‌هایی مهارت داشت؟

۵ آیا خداوند دعای ابراهیم را برآورده کرد؟ چگونه؟

متنی بنویسید که سه بند داشته باشد. موضوع کلی متن، «نان» است. برای این موضوع کلی، سه موضوع کوچک‌تر بنویسید تا موضوع هر یک از سه بند متن باشند.

موضوع هر بند را بنویسید.

بند اول:

بند دوم:

بند سوم:

نان

اتفاق ساده

درس دوازدهم

املا و دانش زبانی

واژه‌هایی را که آخر آنها صدای /ه/ است در متن درس پیدا کنید و بنویسید.

.....

.....

۲ با توجه به متن درس، واژه‌های دو نقطه‌ای را پیدا کنید و بنویسید.

۳ نمودار جمله‌های زیر رارسم کنید.

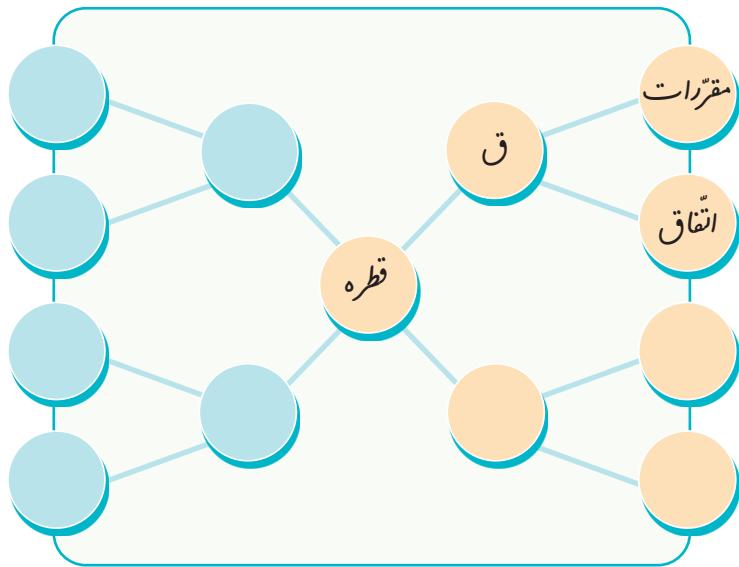
حکیم دانا اندیشید.

دختر کوچولو خوابید.

معلم هر بام خندید.

۱ ابتدا حروف واژه‌ی نوشته شده را جدا کنید؛ سپس مانند نمونه برای هر حرف، دو واژه بنویسید.

۲ پانزده واژه‌ی جدید را که در کتاب «مطالعات اجتماعی» خوانده‌اید، بنویسید.

.....

.....

.....

.....

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

تو رامی توان چون گل و سبزه بُر کرد
چ راحت چ ساده به سوی تو رو کرد

تو رامی توان چون گل و سبزه بُر کرد
چ راحت چ ساده به سوی تو رو کرد

۲ در هر ستون به جای حرف اول، دوم و

سوم واژه‌ی «موش»، یک حرف جدید بنویس تا
واژه‌های معنی‌داری ساخته شود.

م	و	ش	موش
.....	و	م
.....	و	م
.....	و	م
.....	و	م

م	و	ش	موش
.....	ش	م
.....	ش	م
.....	ش	م
.....	ش	م

م	و	ش	موش
.....	ش	و
.....	ش	و
.....	ش	و
.....	ش	و

داستان زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

یکی از غلامان امیر نوح سامانی سراسیمه نزد بوعلی سینا آمد و گفت: «امیر در حال مرگ است. پزشکان بسیاری برای او آورده‌اند؛ **اما** آنها نتوانستند او را درمان کنند. اکنون برای درمان او شما را احضار کرده‌اند.» بوعلی به سرعت خود را به بالین بیمار رساند **و** پس از معاینه‌ی او دستور داد داروهایی تهیه کنند **و** خود، شب و روز در کنار بستر ماند. دوازده روز گذشت و معالجات همچنان ادامه داشت تا اینکه امیر سلامت خود را به دست آورد و اندک اندک از بستر برخاست. یک روز امیر رو به بوعلی کرد و گفت: «تو زندگی‌ام را به من بازگرداندی، هر چه می‌خواهی بگو تا به تو بدهم.» بوعلی گفت: «من به مال و ثروت علاوه‌ای ندارم فقط از شما می‌خواهم اجازه‌ی ورود به کتابخانه‌ی دربار و استفاده از آن را به من بدهید.» امیر با تعجب پرسید: «فقط همین‌‌؟!» بوعلی گفت: «برای من استفاده از کتابخانه از همه‌ی ثروت‌های دنیا بالاتر است.»

۱ واژه‌ی **«او** « در سطر سوم به چه کسی اشاره دارد؟

۲ چرا نویسنده در سطر دوم واژه‌ی **«اما** « را به کار برده است؟

۳ چرا نویسنده در سطر چهارم **«و** « را به کار برده است؟

۴ این داستان دو پیام مهم داشت. آن دو پیام چه بود؟

۵ به نظر شما بهترین عنوان برای این داستان چیست؟ چرا؟

 متن زیر را بخوانید.

روزی بهار، تابستان، پاییز و زمستان با هم گفت و گو می کردند. صحبت از این بود که هر یک بهتر نقاشی کرد، بمائد و بقیه، دست از نقاشی بردارند و بروند. آنها تصمیم گرفتند خورشید جهان افروز را به داوری انتخاب کنند. خورشید پذیرفت که بین آنان داوری کند. چهار هنرمند، شروع به کار کردند. اول، بهار قلم به دست گرفت. نخست دستی به شاخه های درختان هلو، بادام، سیب و درختان دیگر برد و بر آنها گردنبندهایی از گل های صورتی آویخت. در جنگل با رنگ نیلی، گودال های کوچک و بزرگ درست کرد و در اطراف این گودال ها گل های نرگس و بنفسه را پراکند. حشرات گوناگون، زنبورهای عسل و پروانه ها را روی گل ها و پرنده گان را در دشت ها و جنگل ها در حال پرواز نشان داد. بلبل را روی شاخه، خرگوش را میان جنگل و غوک را در بر که نشانید.

دومین نقاش یعنی تابستان گرم، دست به کار شد. تابستان با رنگ سبز تیره، سراسر جنگل را رنگ آمیزی کرد. کنار جنگل را با بوته های انبوه تمشک زینت داد. بر شاخه های درختان میوه، آن قدر سیب گلگون و گلابی و میوه های دیگر آویخت که شاخه ها تاب نیاورند و به سوی زمین خم شدند. نقاش سوم، پاییز، برای کار خود، رنگ های آتشین انتخاب کرد و اول به سراغ جنگل رفت. بعضی از درختان را با رنگ زرد لیمویی پوشانید، برخی را به رنگ ارغوانی و بعضی دیگر را به رنگ قرمز روشن درآورد. به رنگ کاج ها و سروها و صنوبرها دست نزد. با خود گفت: «بگذار اینها همان طور که هستند، باقی بمانند». و این بود که کاج ها و سروها و صنوبرها به همان رنگ سبز تیره باقی مانندند. آن گاه زمستان، قلم به دست گرفت. او در یک روز، تمام سطح زمین را به رنگ سفید درآورد. بر تن کوه ها و دشت ها، لباس سفید پوشانید. سطح رودخانه ها را با قشر نازکی از بین، برآق کرد. روی صنوبرها و کاج ها پوشش سنگینی از برف پوشانید. روی بر فها نقش و نگارها و جای پاهای گوناگون، نقاشی کرد: جای پای خرگوش، کبک و آن دورها جای پای گرگ.

 موضوع بندهای دوم تا پنجم را بنویسید.

بند دوم:

بند سوم:

بند چهارم:

بند پنجم:

 حالا به موضوع بند اول فکر کنید. موضوع بند اول کلی تر است و فضای حاکم بر متن را نشان می دهد. این بند در ابتدای نوشته می آید و «**بند مقدمه**» نامیده می شود.

اوزندی

فصل ششم

درس سیزدهم: لطفِ حق

درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟

درس پانزدهم: شیر و موش

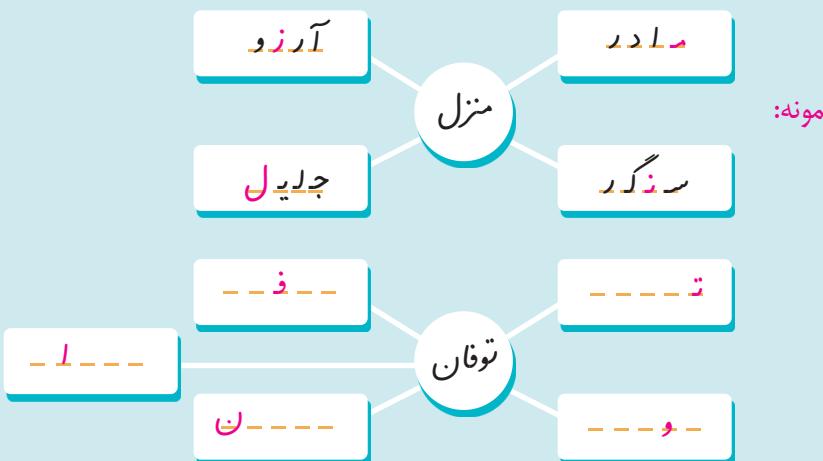

لطف‌حق

املا و واژه‌آموزی

۱ با توجه به جای نشانه‌های هر واژه، مانند نمونه واژه بسازید.

۲ واژه‌هایی را که یکی از نشانه‌های «ه» و «ح» دارند از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۳ هر یک از واژه‌های زیر را در جای خالی مناسب بنویسید.

گردآوردن - دادم - سراسر - نالب

هنگام ورود امام، خیابان‌های مسیر استقبال از جمعیت مشتاق بود. مردم از اینکه پس از پانزده سال دوری، می‌توانستند امام را در جمع خود بینند، شور و شادی بودند. بالاخره هوایمای امام بر دل‌های عاشق فرود آمد. وقتی امام آمدند، مردم او حلقه زدند. صدای تکیه از هر سو شنیده می‌شد.

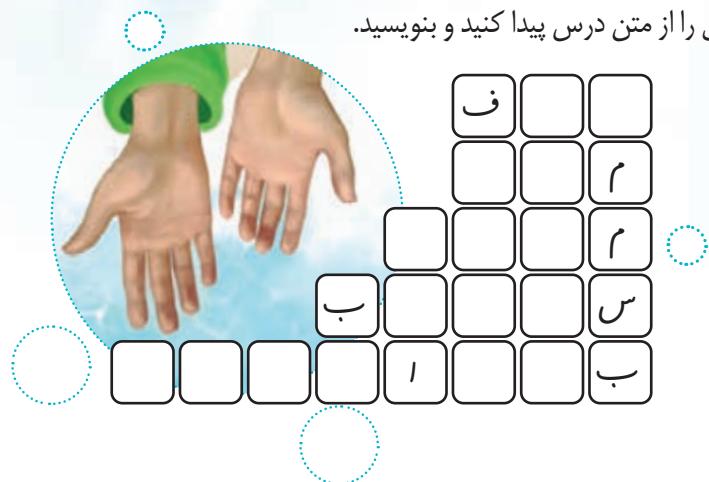
اما

۱ متن زیر را با استفاده از واژه‌های داده شده، کامل کنید.

طغیان - باطل - رب جلیل - عشق - اندوه - عمل

سادر حضرت موسی به فرمان وی را به رود نیل انداخت و با و گرانی به فرزندش لگاه کرد. در این هنگام وحی آمد: «گران نباش! شیوه‌ی ما و بنده پروری است. رود بدون فرمان ما خواهد کرد. فرزندت را به ما بسپار.»

۲ واژه‌های جدول را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

گفتم به گوش باغ، این نقش‌ها از کیست
پیداست استاد است، نقاشی اش عالی است

گفتم به گوش باغ، این نقش‌ها از کیست
پیداست استاد است، نقاشی اش عالی است

۲ حروف این واژه‌ها را در جدول رنگ بزنید؛ سپس با حروف باقیمانده، یک واژه‌ی معنادار بنویسید که در درس آمده باشد.

گفته - رب - خرد - عشق - عدل - موج - چه - حکم - بسپرد

ج	ج	ج	ج	ب	ب	ت	ا
ش	س	س	س	ر	ر	خ	خ
ق	غ	غ	غ	ط	ط	د	د
ی	ع	ع	ع	ل	ل	ل	ل
ه	و	و	و	گ	گ	گ	گ
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن

واژه:

درگ متن

الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به واژه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

ابتدا در شهر مرند اقامت گزیدم و در مدرسه‌های این شهر به معلمی پرداختم؛ **سپس** به تبریز رفتم.

برای مادر شیر کوچولو آب و غذا می‌گذاشت؛ **بعد** هم در قفس را می‌بست و می‌رفت.

نرگس آب پاش پلاستیکی قرمز را برمی‌دارد و پر از آب می‌کند؛ **بعد** به طرف من می‌آید.

نخستین کار این مسافران از راه رسیده، این است که لانه‌های سال گذشته‌ی خود را بیابند. **سپس** اگر آسیب دیده باشند، آنها را مرمت کنند و اگر خراب شده باشند از نو بسازند.

در مثال‌های بالا واژه‌های «**سپس**» و «**بعد**» مفهوم جمله‌ها را به هم پیوند داده است. این واژه‌ها **ترتیب زمانی** را نشان می‌دهند؛ مثلاً در جمله‌ی شماره‌ی یک، نویسنده اول در شهر «مرند» بوده است و بعد به «تبریز» رفته است.

(ب) از متن «**قدم یازدهم**» و «**انتظار**» جمله‌هایی را که مفهوم آنها با واژه‌های «**سپس**» و «**بعد**» به هم وصل شده است، پیدا کنید و بنویسید.

متنی بنویسید که سه بند داشته باشد. موضوع کلی متن، «بهار» است. ابتدا بند مقدمه را بنویسید. موضوع کلی «بهار»، به دو موضوع کوچک‌تر زیر تقسیم شده است، آنها موضوع هر یک از دو بند بعدی متن هستند.

زیبایی طبیعت و شکوفه دادن درختان

بند دوم:

عید نوروز

بند سوم:

بهار

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

درس چهاردهم

ادب از که آموختی؟

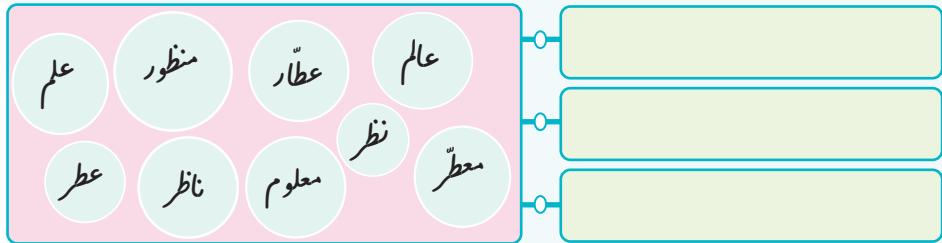
املا و دانش زبانی

از روی بخش اول درس با خط خوانا و زیبا بنویسید.

مانند نمونه، واژه‌هایی را که در یک گروه قرار دارند، دسته‌بندی کنید.

ادب، آداب، مودّب

نمودار جمله‌های زیر رارسم کنید.

سادرم غذا را پخت.

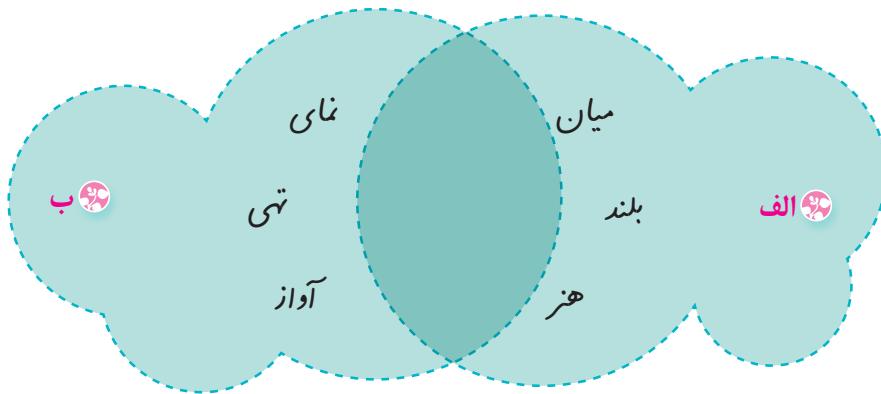
مریم داستان را خواند.

سعید گل را چید.

۱ با توجه به متن درس، واژه‌های گروه «الف» را با واژه‌های گروه «ب» ترکیب کنید و واژه‌ی جدید را در قسمت میانی بنویسید.

واژه‌های جدید

۲ حرف اول هر واژه از گروه‌های زیر را به ترتیب کنار هم قرار دهید؛ یک واژه از متن درس به دست می‌آید؛ آن را بنویسید.

	سعدی - عمل - یکدیگر
	عکسین - اتفاقاً - زندگانی - بیلاق
	لخته - قافله - مستظر - افزود - نشاط

از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

ای مادر عزیز که جانم فدای تو
قربان هربانی و لطف و صفاتی تو

ای مادر عزیز که جانم فدای تو
قربان هربانی و لطف و صفاتی تو

هرگز نشد محبت یاران و دوستان
همپاییه‌ی محبت و هم و وفای تو

هرگز نشد محبت یاران و دوستان
همپاییه‌ی محبت و هم و وفای تو

در جدول زیر، یک واژه با واژه‌های دیگر فرق دارد. آیا می‌توانید آن را پیدا کنید؟

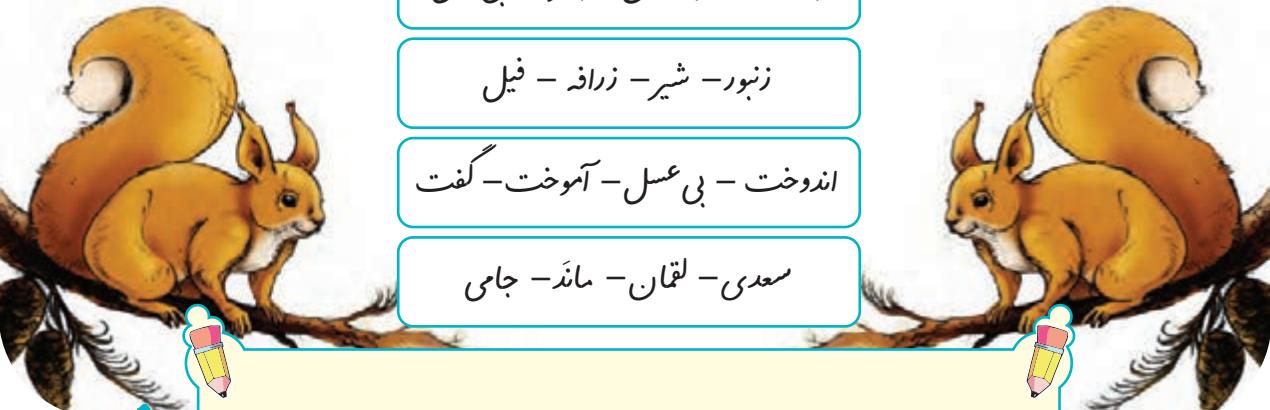
طلب - مطلوب - عالم - طالب

بادب - باهوش - بامزه - بی عمل

زنبور - شیر - زرافه - فیل

اندوخت - بی عسل - آموخت - گفت

سعدی - لقمان - ماند - جامی

الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به واژه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

اول، بهار زیبا و دل انگیز قلم به دست گرفت.

دومین نقاش، تابستان گرم، دست به کار شد.

نکاش سوم، پاییز برای کار خود، رنگ‌های آتشین انتخاب کرد.

جمله‌های بالا از متن درس «آفریدگار زیبایی» انتخاب شده است. واژه‌های «**اول**»، «**دومین**»

و «**سوم**» باعث می‌شود مطالب کل متن به هم ارتباط پیدا کند. این واژه‌ها ترتیب زمانی را نشان

می‌دهند. واژه‌هایی مانند «**نخست**»، «**ابتدا**» و «**آخر**» هم از این قبیل هستند.

ب) یکی از متن‌های کتاب علوم یا مطالعات اجتماعی را که در آن واژه‌هایی مانند «**اول**»،

«**دومین**»، «**سوم**»، «**نخست**»، «**ابتدا**» و «**آخر**» به کار رفته است، بخوانید و جمله‌هایی را که

این واژه‌ها در آنها است، پیدا کنید و در زیر بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

متن زیر را بخوانید.

در اوایل بهار، هوا لطیف و دل نشین می‌شود. دشت‌ها جامه‌ی سبز می‌پوشند و درختان، شکوفه‌ی دهنده‌اند. پرستوها، این پرنده‌گان دوست داشتنی نیز از سفر دور و دراز خود، باز می‌گردند. نخستین کارِ این مسافران از راه رسیده، این است که لانه‌های سال گذشته‌ی خود را بیابند؛ اگر آسیب دیده باشند، آنها را درست کنند و اگر لانه‌ها خراب شده باشند، از نو بسازند. وقتی کارِ ساختن لانه به پایان رسید، پرستوها تخم می‌گذارند. هر پرستو چهار تا شش تخم سفید می‌گذارد و دوازده روز روی آنها می‌خوابد. وقتی جوجه‌ها از تخم بیرون آمدند، پدر و مادر، با حشراتی که شکار می‌کنند، به آنها غذا می‌دهند. پس از سه هفته، جوجه‌ها به دنبال پدر و مادر پرواز می‌کنند و راه و رسم زندگی را از آنها می‌آموزند.

پرستوها بهار و تابستان را به آسودگی به سر می‌برند؛ اما در آغاز پاییز دشواری‌هایی برای آنها پیش می‌آید. در آن هنگام، حشرات کمیاب می‌شوند و هوا کم کم سرد می‌شود، پرستوها ناچار می‌شوند به جاهای معتدل‌تری کوچ کنند.

در این سفر طولانی، خطرهای بسیاری وجود دارد. یکی از این خطرها، تغییرات هواست. خطر دیگر، حمله‌ی پرنده‌گان شکاری مانند عقاب، شاهین و قرقی است. این پرنده‌گان، هنگام پرواز، ناگهان خود را به جمع پرستوهای در حال پرواز می‌زنند و با چنگال‌های نیرومند خود، آنها را شکار می‌کنند. با همه‌ی این خطرها، بیشتر پرستوها سفر خود را به سلامت به پایان می‌رسانند. دیده شده است که بعضی از آنها، سال‌های پی در پی کوچ کرده‌اند و پس از هر کوچ به لانه‌ی خود بازگشته‌اند. دنیایی که ما در آن زندگی می‌کنیم، شگفتی‌های فراوانی دارد. یکی از این شگفتی‌ها، بازگشت پرستوهاست. این پرنده‌های کوچک، پس از سپری شدن زمان دراز و پیمودن راهی طولانی، بدون آنکه اشتباه کنند، دوباره به لانه‌ی پیشین خود باز می‌گردند. چه کسی قدرت راهیابی و پیمودن این راه طولانی را به پرستوها داده است؟ آنها با چه قدرتی این راه طولانی را بدون اشتباه می‌پیمایند؟ این همه شگفتی، زیبایی و دانایی را چه کسی در پرستوهای کوچک نهاده است؟

به بند مقدمه توجه کنید که چگونه خواننده را وارد فضای متن می‌کند. سپس موضوع بندهای دوم تا چهارم را بنویسید.

بند دوم:

بند سوم:

بند چهارم:

به موضوع بند آخر فکر کنید. موضوع بند آخر کلی‌تر است و مطالب متن را جمع‌بندی می‌کند و به یک نتیجه می‌رسد. این بند در انتهای نوشته می‌آید و **بند نتیجه گیری** نامیده می‌شود.

شیر و موس

درس پانزدهم

املا و واژه‌آموزی

۱ هر گروه از واژه‌های زیر را به طور مناسب ترکیب کنید و در جدول قرار دهید.

ترکیب با «ی»

موس، بازیگوش

ترکیب با «-»

پنجه، صیاد

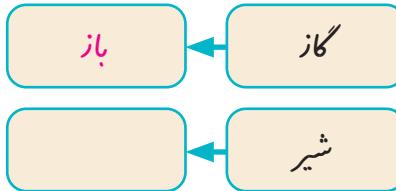
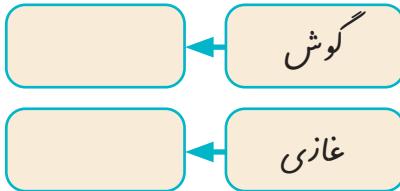
کله، مosh

شاه، وحش

بیشه، خفتة

روز، دگر

مانند نمونه واژه‌هایی را از متن پیدا کنید که آهنگ آنها مانند واژه‌ی نوشته شده باشد.

متنی بنویسید که حداقل چهار واژه از واژه‌های زیر در آن به کار رود.

چن زار - نگ زار - نی زار - گندم زار - سبزه زار - گل زار

۱ با توجه به راهنمایی‌های کنار هر ردیف، واژه‌های مناسب را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

واژه‌هایی که «ح» دارند

واژه‌هایی که «ف» دارند

واژه‌هایی که «س س» دارند

واژه‌هایی که «غ غ غ» دارند

واژه‌هایی که «ص ص» دارند

واژه‌هایی که «ر» دارند

۲

در هر ردیف یک واژه با بقیه فرق دارد؛ آن را بنویسید.

صيد، صیاد، خلاص

متغیر، مغفرت، تغیر

حاصل، حول، تحصیل

هنر و سرگرمی

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

نسته و مقاوم و قوی باش محکم چو بنای کوه الوند

نسته و مقاوم و قوی باش محکم چو بنای کوه الوند

قدر توبه داشت و فرهنگ

قدر توبه داشت و فرهنگ

۲

درباره‌ی مَثَلی که در شعر «شیر و موش» بود، نقاشی بکشید.

متن زیر را بخوانید و جاهای خالی را با یکی از این واژه‌ها پُر کنید. توجه داشته باشید که برخی از این واژه‌ها، معنای یکسانی دارند و تکراری هستند.

ابتدا، بعد، سپس، نخست، آخر، اول، دوم

پوره‌ی سیب‌زمینی در کلاس

مواد لازم برای چهار نفر:

۱- سیب‌زمینی ۴ عدد

۲- شیر ۱ لیوان

۳- نمک به میزان لازم

..... سیب‌زمینی‌ها را می‌شویید و در یک ظرف آب می‌ریزید و روی حرارت مستقیم می‌گذارید تا پخته شود. در مرحله‌ی سیب‌زمینی‌های پخته شده را پوست می‌کنید آنها را کاملاً می‌کوبید تا به شکل خمیر در آید. در نمک و شیر را به سیب‌زمینی اضافه می‌کنید و آنها را مخلوط می‌کنید. حالا پوره‌ی سیب‌زمینی خوش مزه و مقوی آماده است.

اکنون که طرز تهیه‌ی پوره‌ی سیب‌زمینی را یاد گرفتید، یادتان نزود همراه دوستانتان آن را در کلاس خود آماده کنید و نوش جان نمایید.

منتی بنویسید که چهار بند داشته باشد. موضوع کلی متن، «**مادر**» است. ابتدا بند مقدمه را بنویسید. موضوع کلی «**مادر**» به دو موضوع کوچک‌تر زیر تقسیم شده است، آنها موضوع هر یک از دو بند بعدی متن هستند. در پایان، بند نتیجه‌گیری را بنویسید.

مهربانی مادر

بند دوم:

زحمت‌های مادر

بند سوم:

مادر

مادر

--	--	--

درس شانزدهم: پُرسشگری

درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند

پرسشگری

درس شانزدهم

املا و دانش زبانی

۱ ده واژه که به نظر شما مهم‌اند از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۲ زیر شکل صحیح واژه‌های داخل کمانک، خط بکشید.

الف) داشمندان، دشمن سرخست (**جمل** - **جمل**) و دوستدار دانش هستند.

ب) ابوریحان بیرونی و اپسین لحظات زندگی خود را (**می گردانید** - **می گذرانید**).

پ) بعضی‌ها به دنبال موجودات عجیب و (**قریب** - **غريب**) فضایی هستند.

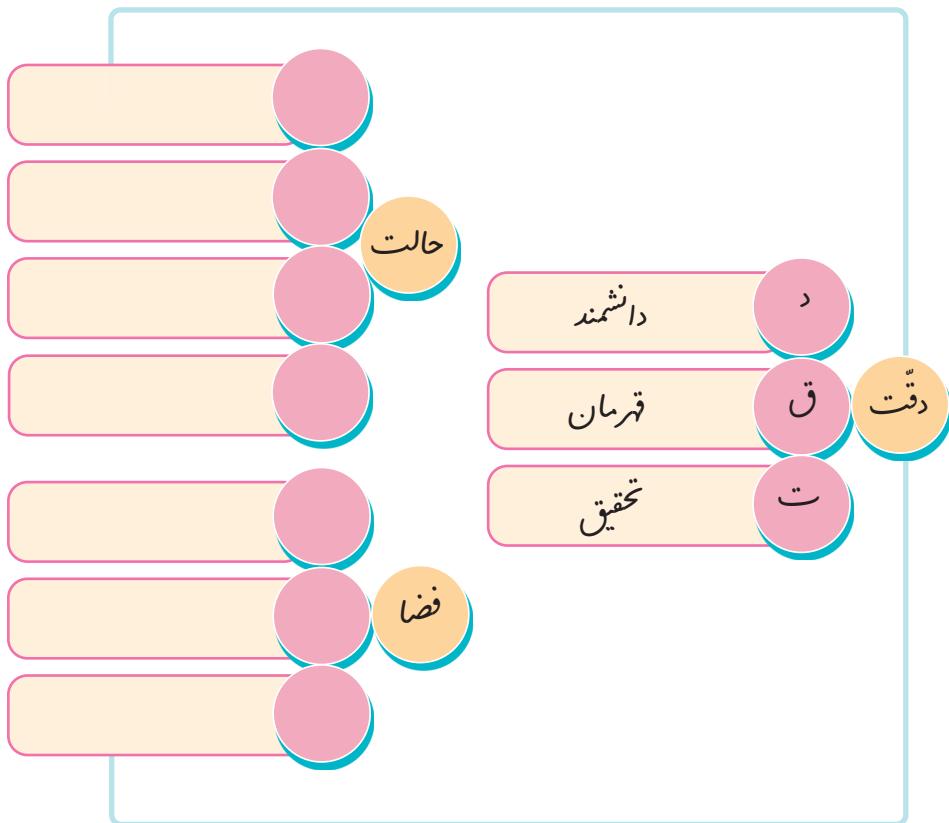
۳ نمودار جمله‌های زیر رارسم کنید.

مسعود گل را از گل فروشی خرید.

دوستم توپ را از فروشنده گرفت.

۱ مانند نمونه کامل کنید.

۲ با توجه به متن درس، جاهای خالی را پر کنید.

ابوریحان بیرونی، یکی از بزرگ‌ترین و فیلسوفان ایرانی بود و همی زنگی
او در و تحقیق و دانش اندوزی گذشت. این دانشمند بزرگ به علت
می‌اندیشید و به کشف چیزهای ناشناخته می‌ورزید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

حمد بر کردگار یکتا باد که مرا شوق درس خواندن داد

حمد بر کردگار یکتا باد که مرا شوق درس خواندن داد

در سر من هواي درس نهاد در دل من محبت استاد

در سر من هواي درس نهاد در دل من محبت استاد

۲ پاسخ هر سؤال را در خانه‌ی خود در جدول بنویسید.

۱ به سؤالات می دهیم.

۲ کسی که انتظار می کشد.

۳ آسان نیست.

۴ روزها در آسمان می بینیم.

۵ موش دارد، موش هم گوش دارد.

۶ مخالف بلند است.

۷ نام داشتمندی که در درس آمده است.

۸ مهر و محبت مادر به فرزند

۹ علم حساب

۱۰ نیرومند

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱

متن زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

حدود هزار سال پیش کودکی در شهر ری به دنیا آمد. پدرش زکریاء، نام فرزندش را محمد گذاشت که بعدها به نام «رازی» شهرت پیدا کرد. محمد از کودکی به کسب علم و دانش علاقه داشت. در آن زمان شهر ری یکی از مراکز مهم علم و ادب بود. او بسیار کنجکاو و دقیق بود و همیشه باعث تعجب معلمانش بود؛ **زیرا** تمام درس‌هایش را کامل یاد می‌گرفت. محمد، ریاضیات، ستاره‌شناسی و بیشتر علوم زمان خود را در روزگار جوانی فراگرفت. او علم پزشکی را به طور جدی دنبال کرد و برای تکمیل تحصیلاتش به شهر بغداد رفت و در آنجا به مرتبه استادی در این علم رسید. پس از بازگشت از بغداد، بیمارستانی در شهر ری تأسیس کرد و در آنجا علاوه بر مداوا و درمان بیماران، به تربیت دانشجویان زیادی پرداخت. از مهم‌ترین صفات این پزشک بزرگ می‌توان به اخلاق نیکو و خوش‌رفتاری او با بیماران اشاره کرد. رازی نسبت به بیماران نیازمند و تهییدست هم بسیار مهربان بود. او در علم پزشکی یافته‌ها و کشفیات فراوانی از جمله «الکل» دارد و آثار زیادی را از خود به یادگار گذاشته است. کافی است بدانیم بسیاری از کتاب‌های او در برخی از دانشگاه‌های مشهور جهان تدریس می‌شد. این پزشک، دانشمند و کاشف عالی مقام که از افتخارات بزرگ مسلمانان و کشور ماست، در شهر ری، همان‌جا که به دنیا آمده بود، درگذشت.

۱) محمد پس از بازگشت از ری، چه کرد؟

۲) چرا محمد به «رازی» شهرت پیدا کرد؟

۳) دو مورد از صفات رازی را بنویسید.

۴) چرا نویسنده در سطر چهارم متن، واژه‌ی «**زیرا**» را به کار برده است؟

۵) برای این متن یک عنوان مناسب بنویسید.

انشایی بنویسید که چهار بند داشته باشد. موضوع انشا «پاییز» است. ابتدا بند مقدمه را بنویسید. سپس برای موضوع کلی «پاییز» دو موضوع کوچک‌تر بنویسید تا موضوع هر یک از دو بند بعدی متن باشند. در پایان بند نتیجه‌گیری را بنویسید.

موضوع هر بند را بنویسید.

بند دوم:

بند سوم:

پاییز

۱ برای هر یک از شکل‌های صدای «س» دو واژه از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۲ از روی بند پنجم درس با خط خوانا و زیبا بنویسید و زیر واژه‌هایی که برای اولین بار با آن روبرو شده‌اید، خط بکشید.

.....
.....
.....

۳ با اضافه کردن اجزای زیر به واژه‌ی مناسب، واژه‌های جدید بسازید.

املا

۴ ابتدا حرف دوم هر واژه را مشخص کنید؛ سپس با کنار هم قرار دادن آنها واژه‌ای بسازید.

علس - فاصله - قرار - حتی - حاضر - بعد -
کتابخانه - شبیه - تازه - براق - حیاط

هستاب - دوست - مشغول - لمس -
صندوق - صدای معلم

۲

- الف) پنج جمله از متن درس را که به نظر شما ارزش املایی دارند، انتخاب کنید.
- ب) در گروههای دو نفره قرار بگیرید.
- پ) از جملههای انتخابی خود به هم گروهی تان املا بگویید.

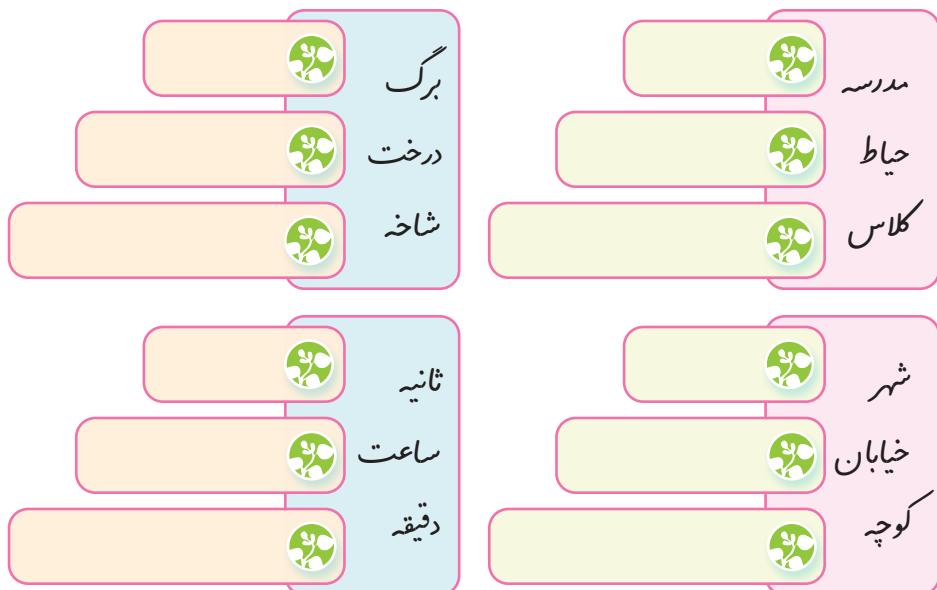

۱ از روی سرمهش زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

کودکی گفت من چه کار کنم
تا به آن کار افخار کنم
کودکی گفت من چه کار کنم
تا به آن کار افخار کنم

لُقْتَمِشْ عَلَمْ و مَعْرِفَتْ آتَمْ
نَا شَبِّ مَحْنَتْ تَوْكِرَدْ رَوْزْ
لُقْتَمِشْ عَلَمْ و مَعْرِفَتْ آتَمْ
نَا شَبِّ مَحْنَتْ تَوْكِرَدْ رَوْزْ

۲ هر دسته از واژه‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

با توجه به متن درس «**مدرسه‌ی هوشمند**»، ترتیب رویدادهای زیر را شماره‌گذاری کنید.

آن روز بچه‌ها به کمک نرم‌افزار آموزشی، تمرین‌های درس را انجام دادند. آنها از کتابخانه و آزمایشگاه مجازی هم استفاده کردند.

وقتی وارد حیاط مدرسه شد، صدای شادی بچه‌ها او را به یاد دوستاش انداخت.

رایانه‌ای روی میز معلم بود و چیزی هم از سقف به تخته‌ی سفیدِ جلوی کلاس نور می‌تاباند.

جلوی در کلاس، روی دیوار صفحه‌ای رنگی، شبیه گوشی‌های همراه لمسی بود که بچه‌ها دستشان را روی آن قرار می‌دادند و بعد وارد کلاس می‌شدند.

مهتاب پس از بیرون آمدن از خانه، نفس عمیقی کشید و از هوای دلنشیں بهاری لذت برد.

کتاب خوانی

یکی از کتاب‌های داستان معرفی شده در رمزینه‌ی صفحه‌ی ۱۴۰ کتاب فارسی را بخوانید و مانند فعالیت صفحه‌ی قبل، رویدادهای آن را به ترتیب بنویسید.

..... نام داستان:

This section contains a large blue rectangular frame with horizontal dotted lines for writing. The frame is flanked by vertical borders on the left and right sides, each featuring a colorful floral pattern of red, yellow, and green flowers.

انشایی بنویسید که پنج بند داشته باشد. موضوع انشا «**ایران، وطن من**» است. ابتدا بند مقدمه را بنویسید. سپس برای موضوع کلی «**ایران، وطن من**» سه موضوع کوچک‌تر بنویسید تا موضوع هر یک از سه بند بعدی متن باشند. در پایان بند نتیجه‌گیری را بنویسید.

موضوع هر بند را بنویسید.

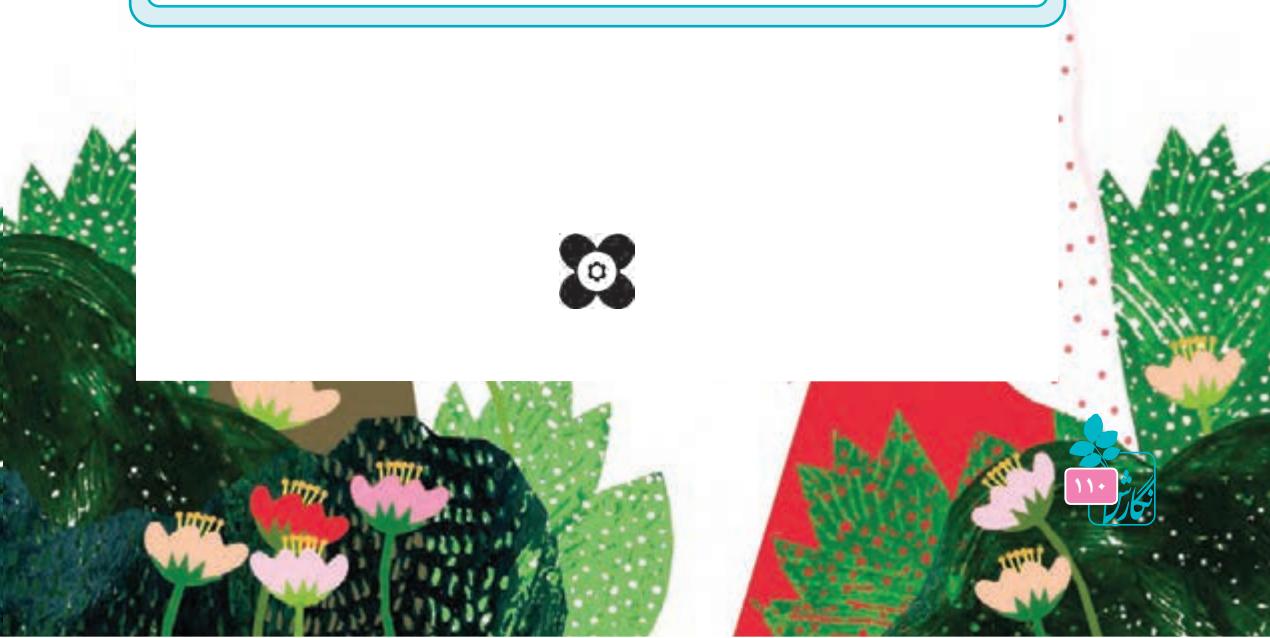
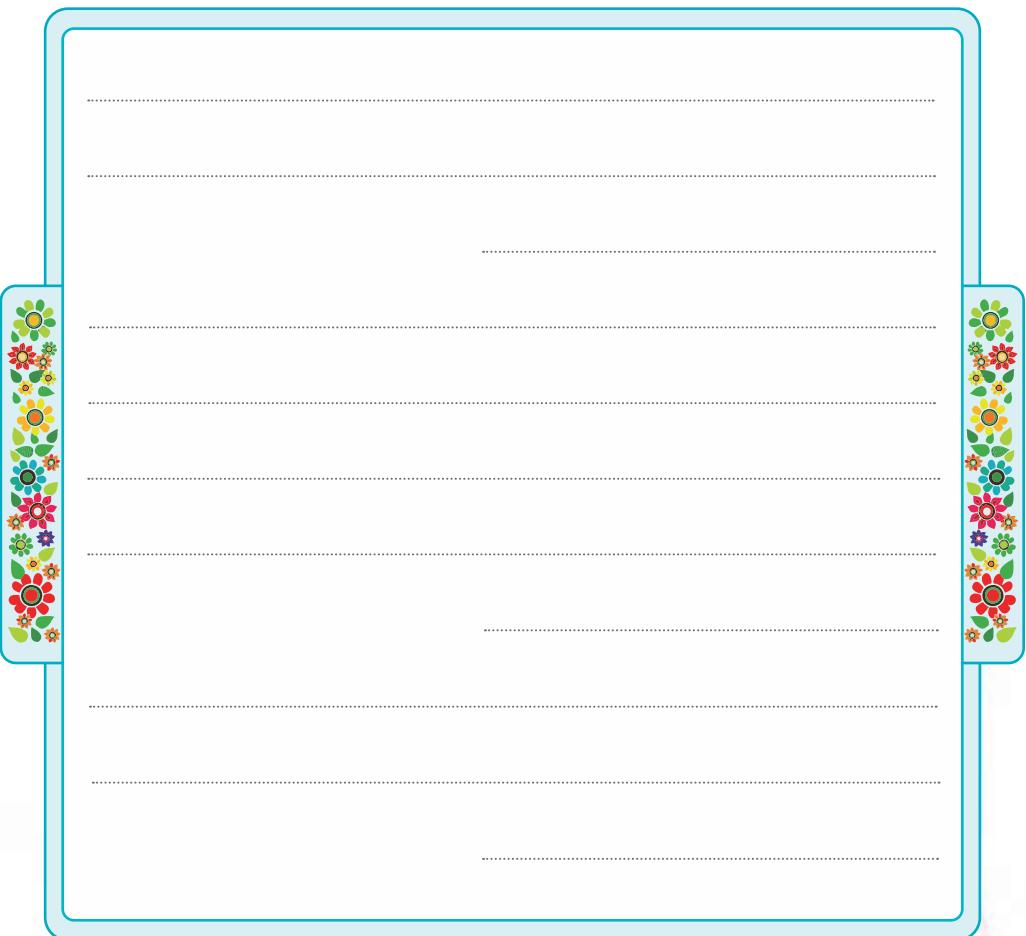
بند دوم:

بند سوم:

بند چهارم:

ایران، وطن من

	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
--	--	--

معلمان محترم، صاحبنظران، دانشآموزان عزیز و اولیای آنان می‌توانند نظر اصلاحی خود را درباره مطالب کتاب‌های درسی از طریق سامانه «نظرسنجی از محتوای کتاب درسی» به نشانی nazar.roshd.ir» یا نامه به نشانی تهران-صندوق پستی ۱۵۸۷۵-۴۸۷۴ ارسال کنند.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی